

Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zadostuje lastna državna oblast. Za zadovoljevanje nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zveze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

Ciril A. Zebot



slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA



Novi družbeni in politični razvoj v Jugoslaviji se giblje v smeri naraščajočega pritiska za uveljavljanje izvirne suverenosti republike. Pritisk v tej smeri je zaradi izrazitih kulturnih posebnosti ter kričnega gospodarskega izkoriščanja in zaposlavljanja posebno močan in vztrajen v Sloveniji. Ta razvoj narekuje tudi Slovencem v svetu, da podprejo novo slovensko državno in demokratično uveljavljanje.

Ciril A. Zebot

LETNIK XXII. — VOLUME XXII 1. JAN — 1. FEB. 1971. Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada.

ŠTEVILKA 1—2 — NUMBER 1—2

SLOVENCISMO

Vse najboljše smo želeli drug drugemu ob vstopu v leto 1971. Ali smo ob teh osebnih voščilih mislili tudi kaj na slovenski narod, na brate in sestre v domovini in na one ki so raztreseni po širnem svetu, kamor so šli po sili razmer s trebihom za kruhom? Bojim se, da prav malo!

Tudi v zdomstvu moramo ostati člani velike slovenske narodne skupnosti. Moramo biti tesno povezani z brati in sestrami v domovini in z vsemi, ki si služijo vsakdanji kruh v Nemčiji, Avstriji, Franciji in drugod. Ne smemo se toliko ozirati na različnost gledanj, ampak predvsem na tisto, kar nas veže! Slovenstvo, slovenska kri. Kri ni voda! Ali nas ne zaboli, če slišimo, da se slovenska kri vtaplja v tujini, da toliko naših ljudi, ko se obogate, pozabljajo, da jih je rodila slovenska mati?

Ob tej misli vprašajmo tudi sebe, kako je z nami po Ameriki, po Argentini in drugod preko velike luže? Kako je z našim slovenstvom?

Smo pomladili slovensko življenje z našim prihodom v to deželo? Od začetka je zgedalo, da smo to storili. Sedaj pa pešajo naši odnosi do slovenstva, ker to "nič ne nese"! Ločijo nas različna gledanja, toda slovenske prireditve, slovenska pesem, pripadnost k slovenskemu farnemu občestvu, osebne udeležbe pri slovenski svetli masi, to so osebna slovenska stikališča, kjer naj izžareva slovenstvo.

Kako podpiramo slovenski tisk: verski, kulturni, politični? Ali veste, da se slovenski tisk komaj še vzdržuje. Sami nosimo krivdo, ker nam slovenstva več ni mnogo mar! Nič ne nese!

Kako je s slovenstvom v družinah? Oče in mati naj bi bila prva učitelja slovenske besede. Dosledna! Pa ni povsod tako. Kaj bomo s slovenščino, angleško govorimo z otroci, da se bodo lažje uveljavili. To niso pravi vzgojitelji!

Omrežili nas je dolar. Pohlep po dolarju. Opazujem posameznike. Lahko bi dali, lahko bi naročili. Pred več leti sem prosil rojaka: "Poravnaj naročnino". Odgovor: "Ne morem, preveč izdatkov". Po nekaj mesecih sem slišal: Kupili so drugo hišo... Vprašam ženo: "Seveda smo, nismo vedeli kam z denarjem"... Ni denarja za Mohorjeve, ne za kulturni in verski tisk! Slovenstvo se vtaplja v dolarju...

Kaj pa naša narodna bodočnost v Sloveniji? Ne bomo ji mnogo pomagali z obiskom, ne z denarnimi podporami svojcem. Pomagali bomo slovenskemu narodu s tem, da tukaj in ob priliki obiskov v domovini ter v pismenem stiku širimo slovensko državno idejo: Svobodna slovenska država! To je naše najvažnejše narodno delo! "Slovenska drava" nad 20 let širi to idejo. Preko našega lista (ne preko "Sija" op. pisca) je slovenska državna ideja prodrla tudi v domovino. Mladina se je te ideje oklenila!

Kje so bili tisti, ki danes mladijo po nosilcih slovenske državne misli v nekem listu v Argentini takrat, ko smo začeli s slovensko državno idejo? Molčali so, bili so, danes pa iz osebnih razlogov polivajo gnojnice iz lastnega dvorišča na one, s katerimi se povsem ne strinjajo. So razlike, toda kritika naj bo stvarna, ne osebna. So tam daleč nekje ljudje, ki so pripravljeni obsoditi vsakogar, ki obišče Slovenijo. So tudi podkpanja višjih cerkvenim krogom. Ali je to slovensko? Zagrizenci na varnem lajajo, mažejo...

NIXON GOVORI DANAŠNJI MLADINI

Svoj prvi večji govor v Novem letu je ameriški predsednik Richard Nixon posvetil današnji ameriški mladini. Govoril je 14. januarja študentom univerze Nebraska v mestu Lincoln. Vendar njegova izvajanja ne veljajo samo ameriški mladini, ampak današnji mlajši generaciji povsod. Predsednik Nixon je — med drugim — priznal da je mlada ameriška generacija polna idealizma ter izjavil, da je idealizem ameriške mladine največje bogastvo Amerike. O razlikah med generacijami pa je dejal: "V Ameriki ne more biti prepada med generacijami. Usoda Amerike ni razdeljena med vašo in našo, je ena sama usoda. V preteklosti se je vse preveč poudarjalo razliko med generacijami. Vse preveč je bilo ljudi moje generacije, ki so večino vaše generacije krivili za prestopke nasilne manjšine." Predsednik Nixon je nato pozval mlade Američane, naj s pridom uporabljajo največjo pravico, ki so si jo priborili — pravico glasovanja na volitvah. Pozval jih je, naj se ne izogibajo odgovornostim, ki jim jih ta pravica prinaša:

"Dali smo vam najmočnejše sredstvo, ki ga ima državljan, da izrazi svoje mišljenje v svobodni in demokratični družbi, kajti zdaj imate volilno pravico. Vsa zgodovina demokracije v tej deželi je kronika stalnega širjenja moči za sodelovanje. Vsaka nova skupina, ki je dobila volilno pravico, je koristno vplivala na razvoj naše dežele. Vsaka nova sku-

pina je prispevala svežost in življenjsko silo namenom vlade. Zdaj ste vi na vrsti. V vaših rokah je zlo mnogo. Vse tiste, ki so prepričani, da se sistema ne da premakniti, pozivam, naj to poskušajo. In tistim, ki mislijo, da je sistem neprodušen, pravim — zdaj ni več potrebna infiltracija, vrata so odprta. Gotovo, politično udejstvovanje pritegne nase tudi del slabih ljudi, kot je to pri vsakem poklicu. Toda to ni bistvo političnega sistema. Kajti politika je sama po sebi postopek — ne konec, in postopek je lahko tako slab ali tako dober, kot so ljudje, ki v njem sodelujejo. Vi imate zdaj priliko

in odgovornost, da oblikujete svet, v katerem živate. Tej dolžnosti se ne morete izogniti. V vaših rokah je zdaj vprašanje bodočnosti te države, njene obljube za napredek in blaginjo, sanje demokracije in bodočnost svobode. — Prepričan sem, da je vse to v dobrih rokah — in ko sklepamo svoje roke — vaša generacija in moja — lahko odkrijemo v novi zvezi, ki jo kujejo, novo sporazumevanje, skupnost modrosti in sposobnosti za akcijo, s katero lahko skupno obnovimo oboje — duha in obljubo dežele, v kateri skupno živimo."

"SLOVENSKA NAGRADA" S.N.Z. ZA 1970



G. Blaž Potočnik

Dobil je je G. Blaž Potočnik na skavtskem banketu 10. jan. 1971 v New Torontu.

Kdo ga ne pozna v New Torontu? Župniji! Ustanovitelj

skavtov, učitelj slovenske šole, pevovodja, igralec-pevec!

"..... Pusti peti mojga šlavca, kakor sem mu grlo ustvaril!" "Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!"

Prvega verza se je držal in se ga še drži, — skozi vse svoje življenje, dragemu verzu je sledil, ker sta mu tako in mu še narekujeta srce in ljubezen do slovenskega naroda, materine besede, slovenske pesmi in mladine!

— In tako živi življenje, polno razdajanja in zatajevanja, polno žrtvovanja in udejstvovanja; kot da je "razplatil" svoje srce in moči in se razdajal in se še daje slovenski stvarni in svoji družini

Vile "rojenice" in "sojenice" so prišle na svoj račun, ko se je rodil 11. oktobra 1925. v Ljubljani, kjer je tudi obiskoval klasično gimnazijo, begunska leta pa so ga v letih 1945—1948 našla v Spittalu ob Dravi na Koroškem.

Vidno je, da so bile "sojenice" v premoči, saj so mu prisodile kopico ljubezni do narodne, umetne in operne pesmi. Ze na gimnaziji je bil član pevskega zbora, kasneje pa se je "likal" pod taktirko prof. g. Miheliča na Koroškem.

Napis: "Welcome Home to Canada" ga je končno pozdravil koncem aprila 1948, kje se je znašel pri delih na železnici, po enem letu pa ga je "zaneslo" v Toronto, kjer že 21 let dela v tovarni mesnih izdelkov ("Swift"). 1949 v oktobru si je izbral za življenjsko spremljevalko ženo gđ. Angelco roj. Škerl, s katero imata božji blagoslov 4 pridnih otrok, — dva sina, dve hčeri, — da ne bo prepira, — in da bodo "na pare" pri hiši!

Ze v začetku bivanja v Torontu je postal član zbora, kiga je vodil dr. Mirko Rener, kasneje pa je sodeloval pri zboru č.g. Sodje, na pobudo katerega je v juniju 1962. ustanovil prvo slovensko skavtsko grupo v Severni Ameriki, — s petimi skavti. Ta se je razvijala in rasla tako, da je ta skavtska veja ena najmočnejših v zapadnem Torontu. Ob ustanovitvi druge slovenske župnije (v New Torontu) je sprejel na pobudo neumornega garača g. F. Cerarja, — ravnatelja slovenske šole, s katerim oba že leta delujeta za dobrobit slovenstva in slovenske mladine, — mesto učitelja — in delo pri najrazličnejših župnijskih in svetnih mladinskih ustanovah. Ko je odšel pevovodja in kaplan č.g. Sodja pred 4. leti v Južno Ameriko, je na prošnjo župnika č.g. J. Kopača, C.M. prevzel mesto zborovodje pri cerkvenem zboru. V letu 1960. je ustanovil slovenski otroški zbor "angelskih glasov", ki je štel vedno do 50 članov, katerega je neumorno vodil do srede 1970., ko se je preselila v Toronto k svoji sestrji gđ. Koderman, učiteljica petja in prevzela vodstvo istega ona, saj je sam preko glave založen in obložen z vsemogočim delom za ohranjanje slovenske besede in bivanja v "Kanadski Sloveniji".

Toliko na kratko o njegovem nesebičnem delu, ki mu ga pač nihče nikoli poplačati ne bo mogel!

Odbor S.N.Z. je oktobra 1970. določil "slovensko nagrado" za 1970. njemu, da se mu vsaj na ta način Slovenci v Kanadi na vidni način oddolže. Na banketa, ki so ga pripravili v dobrobit skavtov in skavtinj. Zenska liga in žveza kat. možmu je predsednik S.N.Z. izročil pred polno dvorano New-Torontske cerkev plaketo s posvetilom "29. oktober 1970. g. Blaž Potočniku — slovenska nagrada" — za izkazano ljubezen do slovenske pesmi in mladine — S.N.Z. Toronto—Kanada."

Tebi Blaž, duša zlata, pa še osebne častitke in stisk roke z željami za srečno in uspešno bodočnost — in vedi:

" — — — vremenam Kranjcem bodo se zjasnila — — — !"

Kanada podpira agencije za urejevanje rojstev

Kanadski zunanji minister Mitchell Sharp je sporočil, da bo kanadska vlada prispevala v prihodnjih dveh letih \$424,000 mednarodnim agencijam, ki delujejo v razvijajočih se državah na področju omejevanja rojstev. CIDA (Canadian International Development Agency) bo prispevala 3 milijone Skladu Zedinjenih Narodov za delovanje na področju populacije in \$1,250,000 Mednarodni federaciji za načrtovanje rojstev (International Planned Parenthood).

• Kanadski združniki so dobili pred božičem federalni zakon, ki bo olajšal poslovanje združenj in njih federacij, ki presegajo področje ene province. —fš.

• Kanadski združniki bodo zborovali letos v Kitchenerju, Ontario, od 14 do 17. junija. Tema zborovanja bo "Ohranimo združne pomembne." — fš



2. februarja letos so si predstavniki etničnih listov ogledali nov ukrajinski dom za starejše državljane. Na sliki vidimo z leve na desno urednika našega lista in predsednika Etnične tiskovne zveze za Ontario g. V. Mauka, upraviteljico novega doma, katere glavna zasluga je postavitev tega doma ga. Pasternakova, ontarijskega ministra za socialne in družinske uslužnosti g. J. Yaremka ter direktorja oddelka za stare pri ontarijski vladi g. Crawford-a.

OB OBNOVITVI DIPLOMATSKIH ODNOSOV MED VATIKANOM IN JUGOSLAVIJO

V novembrski številki Nove mladice, ki jo izdaja Mohorjeva družba v Celju, je napisal Mariborski pomožni škof dr. Vekoslav Grmič članek, iz katerega ponatiskujemo nekaj odstavkov. Uredništvo.

... Od leta 1952 do leta 1970 se je zgodilo marsikaj. To je vendar že precejšnja doba skupnega življenja in dela vernih in nevernih ljudi v naši domovini, doba živih odnosov med Cerkvijo in socialistično družbo v Jugoslaviji, doba skupnih naporov pri reševanju važnih vprašanj tako Jugoslavije kakor apostolskega sedeža. V tem času se je Cerkev na 2. vatikanskem cerkvenem zboru zazrla v svoj obraz in v svet in njegove potrebe; prišla je v znamenjem časa in določila smernice za svoje poslanstvo v sedanjem svetu. V tem času se je marksistična filozofska misel od stiku z živim izkustvom v razvoju družbenega življenja, znanosti in tehnike v masičnem izpopolnila in tako pravične ocenila vlogo krščanstva in sploh vere v zgodovini človeštva.

... Obnova diplomatskih odnosov med SFRJ in apostolskim sedežem je priznanje resničnega stanja v razvoju človeštva, stanja, ki ga določuje dejanska različenost pogledov na svet in življenje kljub trdni volji vseh, ki res hočejo človeku dobro, da storijo vse za mir in lepšo prihodnost ljudi na zemlji. Bolj kakor kdaj koli nam namreč mora biti danes jasno, da človeka in njegove misli ni mogoče "nabiti na isto kopito", kajti proti takšnemu poskusu je tisto kar je v njem najgloblje, in to je njegovo osebno jedro... Seveda pa zopet ne smemo misliti, da je z obnovo diplomatskih odnosov med SFRJ in apostolskim sedežem urejeno vse, kar zadeva odnose med Cerkvijo in državo doma, med vernimi in nevernimi v naši domovini. Z obnovo diplomatskih odnosov so dani le dobri temelji, na katerih se bodo mogli v dobro smer razvijati ti drugi odnosi, ki smo jih omenili... Končno moramo enako vsi storiti vse, kar moremo, da bodo težave odstranjene, da bodo nerešena vprašanja zadovoljivo rešena. Pri tem nikakor ne mislim na zanešeno postavljanje zahtev, ki more samo škodovati, temveč na pogovor, ki ga vodi ljubezen, ki ga določa razumevanje, ki ga spremlja potrpežljivost. Mislim pa prav tako na vsestransko in pošteno delo vernih ljudi za razvoj in lepšo prihodnost naših narodov v okviru njihove socialistične družbene ureditve. Mislim na vsestransko vključevanje vernih ljudi v socialistično družbo, kjer naj pospešujejo vse kar je dobrega, in pomagajo odstranjevati vse, kar je slabega...

... Tudi v tem pogledu moramo biti verni ljudje kakor kvas v svetu, kakor luč, ki naj sveti drugim in jih ogreva. Nobena težava nas ne sme od tega odvračati, naše upanje mora biti močnejše kakor katera koli ovira, naša potrpežljivost večja kakor težave, s katerimi se srečujemo, naša ljubezen takšana, da bo vse premagala, saj je z nami tisti, ki tudi nam govori: "Ne boj se, mala čreda!"

Mladina se zanima za združništvo

United States Youth Council in North American Student Cooperative Organization bosta priredila vrsto konferenc za mladino, ki bodo skušale ugotoviti, v koliko je mladina udeležena v združništvu, obenem pa tudi širiti zanimanje za združništvo med mladino.

Konference so: Minneapolis (29-31 januarja) Berkeley, California (47 marca), Madison, Misc. (16-18 aprila) in Austin, Minn. (14-16 maja). Datumi se niso določili za podobne konference v Missisipiju, Kansasu, Nebraska, Michiganu in New Yorku ali Bostonu.

• Kanadčani pojedó letno samo 13.2 funta rib na osebo, dočim poje povprečen Japonec 61.2 funta in povprečen Šved 47.5 funta — fš

ALI ŽE VEŠ!...

— da je bila šele leta 1969 prvič objavljena gospodarska bilanca Jugoslavije v razmerju federacija-republike?

— da ni do nedavnega nihče vedel o primanjkljaju v jugoslovanskem državnem proračunu, ki je znašal 300 milijard din?

— da družbeno-politične (t.j. partijske ali po partiji kontrolirane) organizacije v slovenski republiki potrebujejo toliko denarja, kot ga porabi celotna univerza v enem letu?

— da je s šolskim letom 1970/71 zopet zagledal luč sveta študentski list TRIBUNA, ki je lani prenehal izhajati, ker je zgubil vse finančne podpore, ker je vsem delal — prevelike pregrevance?

— da v Postojni občutno primanjkuje vode, iz katerega je moral poseči krajevni radio z napovedmi ure, kdaj bo prišla voda. Ljudje so s posodami čakali ob pipah, toda voda — ni prišla!

— da je jugoslovanska pošta za pošiljanje znamk tujim filatelistom uvedla še carino: — da ima med vsemi slovenskimi dnevniki, tedniki, štirinajstevniki, mesečniki in vsemi revijami največje naklado verski list DRUŽINA ki izhaja v 130000 izvodih;

— da je v Sloveniji največje podjetje, ki proizvaja...



Subscription rates \$4.00 per year; 30c per copy
Advertising 1 column x 1" \$2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pesov, za Brazilijo 60 kruzairov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi „Slovenske poti“.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.



Toronto

LOJZE AMBROŽIČ ST.

23. januarja smo pokopali markantno osebnost med Slovinci v Torontu g. Lojzeta Ambrožiča st., ki je po kratki boleznii nenadoma preminul. Dočkal je starost 76 let. Pogrebne koncelebrirane maše v slovenski cerkvi vseh slovenskih duhovnikov v Torontu in okolici se je udeležila množica Slovincov, ki je napolnila cerkev pri Mariji Pomagaj na Manning Ave. Pogrebni molitev sta se udeležila torontska škofa č. gg. Fulton in Allen, ravnatelj semenišča č. g. O'Mara, oba kanclerja škofije, veliko število bogoslovcev in duhovnikov, bivših in sedanjih gojencev pokopaniškega sina č. g. prof. Lojzeta. Poslovilne besede v slovenski cerkvi je imel vodja koncelebrirane maše župnik iz New Toronta č. g. Janez Kopač, C.M., molitve v angleščini pa je opravil g. škof Allen. V slovo mu je v slovenski občutno prepreval cerkveni zbor Marije Pomagaj pod vodstvom g. Dušana Klemenčiča. Celokupna družina Ambrožičevih in sorodnikov se je poslovila od drage pokojnjake, Slovinci pa so začutili občutno vrzel, ki je s smrtjo narodnjaka, vernega moža in očeta nastala med njimi. Ob grobu se je od blagega pokojnika poslovil v imenu torontske in „kanadske slovenske družine“ g. Peter Markeš, ki je pravilno prikazal prvine in za sluge prerano umrlega Lojzeta Ambrožiča st., ko ga je prikazal kot moža širine. Globoko ušlo slovesnim Ambrožičevim naše iskreno sožalje z željo, da bi bila pokojniku lahka kanadska zemlja. Gospod pa pravičen sodnik in plačnik v večnostil!

Poizvedovanje.

Ce kdo pozna g. Jožeta Nemec, starega 26. let., rojenega v Laškem pri Celju (Slov.-Jug), prosimo — sporočite na naslov: Jožica Repar, 11 Old Orchard Ave. Grimsby, Ont. Canada.

• **Župnik pri Mariji Pomagaj** č. g. Tone Zrnc, C.M., ki je tudi poizvedovalni pečovodja slovenskih mladinskih in otroških zborov ter ravnatelj slovenske šole, se je v sredo 27. januarja 1971 srečal z Abrahamom. Za to njegovo obletnico, ki je skoraj neopazno šla mimo župljanov, mu tudi urednik in župniški odbor našega lista z upravo želita vse najboljše, da bi še dolgo let delal med nami za ohranjanje slovenske besede in pesmi! Prav tako pa tudi še v naprej vso srečo pri delu v vinogradu Gospodov. Bog Vas živi med nami, gospod Tone!

• **Vstop v leto 1971** so različne slovenske organizacije pričale na najrazličnejših plesnih prireditvah, kakor tudi v slovenski dvorani na Pape Ave. in v obeh cerkvenih dvoranih.

• **Na skavtskem banketu** 16. januarja ob 7 zvečer je prejel g. Blaž Potocnik, učitelj slovenske šole in pevovodja ter ustanovitelj skavtov „Slovensko nagrado“ S.N.Z. za 1970. Čestitamo!

• **Cerkveni pevski zbor** pri Mariji Pomagaj na Manning Ave. bo priredil 13. februarja 1971 ob 8. uri zvečer pod taktirko g. Dušana Klemenčiča koncert slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Podprimo kulturna prizadevanja poizvedovalnih članov in pevovodja s svojim obiskom na koncertu, na katerega so vsi Slovinci in Slovenke vladno vabljeni!

Občni zbor hranilnice in posojilnice J.E. Kreka v Torontu

Ob zelo veliki udeležki članov, je bil 7. februarja v Slovenski cerkveni dvorani na Manning ulici letni občni zbor Slovenske hranilnice in posojilnice J.E. Kreka v Torontu.

Občni zbor je vodil predsednik g. Ivan Zakrajšek. Podal je tudi celotni pregled poslovanja v pretekli poslovni dobi. Iz njegovega in blagajnikovega poročila smo zvedeli, da so hranilne vloge narasle za okrog 14 milijona dolarjev, to je skupno na 114 milijona dolarjev. Poleg tega pa so člani vrnili preko 5 milijona posojil.

Novih posojil pa ni bilo toliko kot prejšnja leta. Samo iz teh treh podatkov se vidi previdna gospodarska miselnost slovenskega človeka, ker se je v zadnjem letu čutil nekak zastoj v kanadskem gospodarstvu. Slovinci so takoj začeli več hraniti kot običajno in bolj odplačevati dolgeve zvesti si mnogih vprašanih kot: Kaj če izgubim službo? — in podobno. Čeprav je še zaenkrat vse kanadsko gospodarstvo v negotovosti se še ne čuti večjega zastoj in brezposelnosti med Slovinci.

Iz poročila blagajnika se vidi velik promet zadrage, ki gre že v milijone. Predsednik kreditnega odbora g. Jože Mihevc je povedal, koliko in v kakšne namene so člani izposojevali denar. Najvišje število so švede za nakup, predelavo in izboljšanje hiš. Takoj za njimi so „automobilisti“ in vsakovrstni drugi nakupi. Iz poročila je tudi opaziti, da so se Slovinci začeli oprijemati kanadskih navad. Včasih je veljala lo za Slovence c počitanki pravilo: če nimam denarja, ostani doma. Zdaj pa je tudi v tem pogledu drugače. Novost so bile letos na zborovanju nagrade udeležencem občnega zbora po žrebu. (Knjige, slovenske gramofonske plošče in kot zadnja še zlat cekin). Te so bile razdeljene med običajno zakusko ob zaključku občnega zbora.

Ponovno so bili izvoljeni prejšnji odborniki z izjemo g. J. Pogorščarja. Na njegovo mesto je bil izvoljen g. Dušan Klemenčič. Zaporedna številka članov pa se epovspela na 2452.

Opazovalec.

HAMILTON

• **Slovenski umetnik** v Hamiltonu. Vsi Slovinci in Slovenke so vladno vabljeni na družabni večer, na katerem bo predaval slovenski umetnik in kipar g. F. Gorše o „Pravi lepoti in umetnosti, ki naj po naših domovih priča, da smo napredni in izobraženi narod“. Družabni večer bo v slovenski cerkveni dvorani v Hamiltonu 28. februarja ob 4.30 popoldne dalje. Za prigrizek in ostalo bo preskrbljeno. Vsi vladno vabljeni.

DARUJ V TISKOVNI SKLAD

"SLOVENSKE DRŽAVE"

Chicago

• **Novi grobovi.** Grob za grobom se vrsti... Kmalu po Božiču je Bog poklical k sebi našega naročnika g. IVANA BUH, st. Ni dolgo bolehal. Srce mu je nagajalo. 71 let je bil star, ko je odšel v večnost. Rojen je bil v Horjulu, dom si je ustanovil v Notranjih gorah. Pokopan je bil 2. jan. 1971 v Resurrection pokopališču. Blaga duša, dober sosed, veren mož. Tukaj zapuščala sinu Ivana z ženo ter 4 vnukov, v Sloveniji pa ženo Antonijo, 4 sestre ter pet vnukov. Naj mu bo ohranjen časten spomin!

• **Anton Tomazin je umrl** na pragu novega leta zadet od kapi. Slovenski pionir. Do upokojitve je vodil znano Tomazino gostilno. V njegovi dvorani smo novonasteljeni imeli svoje prireditve: Martinovanje, pustne zabave itd. Z ženo Marijo sta nam vedno rada šla na roke. Zapuščala vdovo Marijo in pet sinov. Naj počiva v miru božjem!

• **Poroke.** V cerkvi sv. Stefana sta se 19. dec. poročila g. Matija Remec in gđc. Breda Koželj. V Peru, S. America sta si podala roke v večno zavezo g. Tomaž Fishinger, sin našega organista dr. Alfreda Fishingerja ter gđc. Maria Delores Caseres. Naše čestitke z željo za srečo in božji blagoslov!

• **Ponesrečil se je pri avtu** nezgodni naš naročnik g. Janko Burjek. Bali smo se zanj, pa se mu zdravje še obrača na bolje. Da bi bil kmalu zdrav med nami!

• **Victor Martinčič, sin našega naročnika g. Franka Martinčiča** na W. Cermak Rd., je dosegel Degree of Art and Education. Čestitke!

• **Nepricakovano je umrl p.** Vendelin Vasilij, hrvaški franciskan. Ko smo pričeli izdajati mesečnik „Slovenska Država“, je on sam osebnost pognal stroj in list odiskal v franciškanški tiskarni. Blag mu spomin!

WASHINGTON

• **Umrla je ga. Korun** v Washingtonu, D.C. je 24. januarja umrla ga. Hilda Korun, roj. Hertz, v starosti 72 let. Umrla je po kratki in hudi bolezni. Pokopana je bila v sredo 27. januarja na washingtonskem pokopališču. K molitvi in pogrebu so se zbrali v Washingtonu in okolici živeči Slovinci z č. g. Stankom Ceglarjem. Pokojna ga. Korun zapuščala v Ljubljani svojo ženo Ivana, v Washingtonu hčerko Ico, poročeno dr. Žebot, v Kanadi, v Saskatoonu, pa sina Borisa. Zalujočim naše globoko sožalje.

• **Kipar France Gorše** na obisku

Slovensko kapelo v ameriškem Narodnem svetišču si je prišel ogledat kipar F. Gorše, ki se je nedavno vrnil z daljšega bivanja na Koroškem. Kapelo, ki je že skoraj dograjena, bogatijo štirje reliefi iz slovenske krščanske zgodovine, — delo kiparja Goršeta. Obisk slovenskega umetnika Goršeta je bil obenem tudi slovo, ker se namerava koncem marca za stalno preseliti iz New Yorka v Rim in na Koroško.

MILWAUKEE WISC

• **Ali veste, kaj je novega?** Dne 23. januarja je obhajal naročnik „Slovenske Države“ vse od taktirko ki je začela izhajati, g. Ivan Kunovar, 50 obletnico življenja. Srečal je Abrahama, G. Kunovar je vedno zelo družabno razgiban. Poznam ga za iz

Zadovoljen Božič in veselo novo leto želi in se priporoča

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

The Simpson Towers 401 Bay St. Suite 2000 - EM. 4-4004

VABILO ZA SODELOVANJE PRI SLOVENSKOSTI POSVETITVE SLOVENSKE KAPELE V WASHINGTONU

Slovenska kapela je pred dovršitvijo. Vsa dela so v glavnem dokončana in obiskovalec lahko že dobi dokaj popolno podobo o spomeniku, ki so ga postavili ameriški Slovinci v največji in osrednji katoliški cerkvi — v ameriškem Narodnem svetišču v prestolnici Washingtonu.

Z zadoščenjem lahko ugotovimo, da bo slovenska kapela imela največ narodnostnih značilnosti od vseh tovrstnih kapel. Osrednja točka kapele je slika Brezjanske Marije Pomagaj, ki je umetniško izdelana po izvorni sliki v brezjanski cerkvi. Na oltarju je v marmor vklesan slovenski grb in pod njim napis SLOVENIA. Na desni steni je v marmor rožnate barve vklesan angleški izrek škofa Barage. Na nasprotni strani pa znano geslo škofa Slomška: „Sveta vera bodi vam juč, materin jezik bodi vam ključ do zveličavne narodne omike.“ Strop je poslikan s slikovitimi slovenskimi ornamentami. Od slovenskih umetnikov in arhitektov v Ameriki, ki so bili povabljeni k sodelovanju, se je odzval akademski kipar France Gorše, in zadovoljni smo, da so arhitekti Svetišča sprejeli predlog za štiri reliefne vodilnega slovenskega umetnika v Ameriki. Reliefi predstavljajo: 1. Krst kneza Gorazda, leta 745; 2. Slomšek uči mladino in ljudstvo v smislu gornjega gesla; 3. Baraga kršče Indijance; 4. Slovenski izseljenci na poti v Novi svet.

To so glavni obrisi Slovenske kapele, ki zdaj čaka posvetitve. Misel in zavest, da moramo tudi Slovinci imeti v ameriškem Narodnem svetišču svojo kapelo, kot jo imajo nekatere druge narodnostne skupine, so pozdravili mnogi posamezniki in organizacije. Najlepša priča je njihovo razumevanje in darežljivost. V mozaiku ameriškega krščanstva bo naša kapela predstavljala Slovence bodočim rodovom. Za nas pa bo še posebej pomembna, v kolikor bomo ob njeni posvetitvi s svojo prisotnostjo izpričali vero v lastno samozavest in poudarili slovenstvo v Ameriki. Posvetitev bo vseslovenska slavnost in edinstveni dogodek v življenju ameriških Slovincov.

Posebej je treba poudariti, da je Odboru za Slovensko kapelo uspelo, da so ameriški arhitekti, ki gradijo celotno notranjost tega velikega svetišča, sprejeli mnogo obzorovih predlogov in želja, čeprav ne vseh. Tako bo Slovenska kapela imela od vseh najbolj narodno vsebino in podobo.

Upamo in želimo, da se bodo posvetitve udeležili rojaki in skupine iz vseh slovenskih naselbin po Ameriki. Zato je prav, da skupamo pripraviti čimbolj pester program, ki bo izpolnil tridnevne posvetitvene slovenskosti: cerkvene, kulturne in družabne, ki bodo 13., 14. in 15. avgusta 1971.

Naj ta dopis velja kot povabilo vsem, — posameznikom in društvom — ki bi želeli sodelovati pri sestavi programa in pri izvedbi sami, da svoje želje in predloge sporočijo Pripravljalnemu odboru za posvetitev (Dedication Committee for Slovenian Chapel, P.O. Box 6259, Washington, D.C. 20015), najkasneje do prvega marca 1971.

Pripravljalni odbor za posvetitev Slovenske kapele v Washingtonu

Maribora, kjer je obiskoval Vinarso šolo. Zbral je okrog sebe zavedne fantje, pa so imeli telovadbo in sestanke, čeprav ni bilo vse „dovoljeno“. Moral je bežati tudi on v tujino. V tabogrišču, v Italiji se je srečal z Mici Zaveri. Poročila sta se in ko so se odprla vrata v Ameriko, sta prišla v Milwaukee, Wisc. Imata sina Janeza, ki je lani doslužil strica Sama ter videl, kako je v Vietnamu, hčerka Mojca jima tudi dela veselje. — Ivan je zelo delaven v slovenskem društvu „Triglav“, ki je srečka slovenstva v Milwaukeeju. Tudi njegova žena Mici mu pomaga.

G. Ivana Kunovarja k lepemu jubileju čestitamo in mu želimo, da bi v krogu svoje družine, na Caledoniji, kjer ima lepo hišo in velik sadni vrt, doživel še več srečnih desetletij! Bog Te živi, Ivan!

Bridgeport, Conn.

• **Malokdaj se oglasimo,** čeprav bi morali vedno klicati o prilikah pri nas, pri fari Sv. Križa. Pa nič ne pomagajo. Sp pač na svetu ljudje, ki imajo oči, pa ne vidijo, ušesa, pa ne slišajo slišati...

A vendar se še gibljemo. Hočemo vsemu svetu dopovedati: Umreti nečemo! Ker ne smemo doma dati duška svojim čustvom, ker ne smemo zavpiti doma tako kako bi radi, pa gremo drugam. Lani smo bili na Martinovanju v New Yorku, na Milkačevanju prav tam. Prav lepo je bilo tudi v Washingtonu, D.C. kamor so nas povabili, da tudi tamkajšnjim malčkom pokažemo svetega Miklaža v slovenskem smislu. Veselo se je glasila povsod slovenska pesem naših fantov, največ je Usovih in vse navdušila.

To leto, ako Bog da, se bomo podali v Kanado in še kam drugam. Naj tudi drugod vedo, da so v Bridgeportu Slovinci, ki nočejo umreti nasilne narodne smrti. Mislite na nas, prosite za nas, da bi vzdržali! — č

• **Grška pošta** je izdala 3 znamke v spomin bratov Cirila in Metoda. —fs

• **Na papeškem vseučilišču** Gregorijani v Rimu je predaval prof. Wilders o „Človeku v vesoljstvu po Teilhardu de Chardinu“. Mnogi smatrajo to predavanje za formalno rehabilitacijo pakojnega jezuita, ki ni smel objaviti svojih del, dokler je živel, čigar vpdiv na 2. Vatikanski zbor pa je bil že dokaj očiten. — fs.

POZOR ROJAKI!
POTUJETE SKOZI
RIM V DOMOVINO?

Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd. vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na:

Vinko A. LEVSTIK
Direktor in lastnik

Hotel 'BLED'
Via S. Croce in Gesturalemme 40,
Roma, Tel. 777-102

Hotel-Penzijon 'DANILA'
Via L. Luzzatti 31
Roma, Tel. 750-587

POPRAVEK

HRVATSKA DRŽAVA, glasilo dr. Branko Jeličevega „Hrvatskega narodnega odbora“ v Berlinu, je v svoji decemberski (1970) številki objavilo „Komunikacijo HNO“ o obisku dr. Jeliča v Kanadi in Združenih državah, v katerem je med drugim rečen:

„Hrvatski narodni odbor se je odločil predložiti svoja stališča predstavnikom albanske, makedonske in slovenske emigracije. Cilj teh stikov je najti skupno platformo za vse zainteresirane dejavnike ter podvzem neklih skupnih akcij. V ta namen se je predsednik dr. Jelič sestel s slovenskimi predstavniki in je kratko govoril z dr. Žebotom o neklih vprašanjih. Ob tej priložnosti je bila dana popolna podpora novi smeri hrvaške politike ter izražena pripravljenost Slovincov, da stopijo v neposredni stik z gotovimi mednarodnimi činitelji. Hrvatski narodni odbor bo o tem, kakor tudi v predhodnih primerih, seznanil tega mednarodnega činitelja.“

Kar se mene tiče, je citirana trditev brez vsake podlage v dejstvih. Z dr. Brankom Jeličem se nikdar v življenju nisem srečal ne dopisoval in ga osebno sploh ne poznam. Ko je dr. Jelič lansko jesen bil v Kanadi, me je od tam poklical po telefonu, se mi predstavil in omenil, da bi se želel z menoj sestati naslednji teden, ko naj bi prišel v New York. Omenil sem mu, da me v New York ne bo. Potem od dr. Jeliča nisem več slišal.

Kar se tiče dr. Jeličeve politične orientacije in akcije, je to stvar Hrvatov. Omenil bi pa, da je dr. Jeličeva HRVATSKA DRŽAVA ostro napadla mojo knjigo SLOVENIJA VCERAJ, DANES IN JUTRI z dolgim člankom čez celo stran.

Kdor je prečital zaključno poglavje moje druge knjige o Sloveniji včeraj, danes in jutri in pozna skupno izjavo ZA ZAVAROVANJE SLOVENSKE SUVERENOSTI, si lahko predstavlja kako jaz in drugi Slovinci v svetu gledamo na sedanjo dr. Jeličev „vzhodno diplomacijo“ („nova smer hrvaške politike“). Mi pozdravljamo notranji osvobodilni razvoj in napore v Sloveniji in Jugoslaviji ter podpiramo njihovo odločno zadržanje proti razširjenju Brežnjeve doktrine na suverene republike, ki sestavljajo nastajajočo zvezo držav Jugoslavije. Pri tem pa nimamo nobenih osebnih ali skupinskih pretenzij ali ambicij v Sloveniji, kot smo to poudarili v lanskim skupni izjavi. V Washingtonu, 18. januarja 1971.

CIRIL A. ŽEBOT

Prvi urad ZDA v Ljubljani

Med ameriško in jugoslovansko vlado je bil v Beogradu 5. junija podpisan sporazum, po katerem bodo Združene države odprle v Ljubljani čitalnico. Jugoslavija pa si je priborila pravico, da bo odprla v Ameriki svoje Informativne centre — poleg že obstoječega v New Yorku. Obe državi se tudi zavzemata za povečanje izmenjave informacij. Prave paritete pa pri tem sporazumu ni, kajti pogodba govori o otvornitvi ameriške čitalnice v Ljubljani in jugoslovanskih informativnih centrov (množina) v ZDA. Kakor je znano, sedanji jugoslovanski Informativni center v New Yorku izdaja razne propagandne publikacije. Kljub vsemu pa bo odprtje ameriške čitalnice v Ljubljani velik dogodek, saj bo ta čitalnica novo okno Slovenije v svet. Želimo le, da bi čitalnici sledila še knjižnica in končno ameriški konzulat, za kar še njs list že večkrat zavzemal.

• **V Zagrebu so priredili** poselne slovenskosti v pocatitev 50. obletnice smrti dr. Antona Mahniča, ki je umrl 14. decembra 1920, letos pa nameravajo prirediti poseben simozij o Mahničevem delu. Ko se je Mahnič po italijanski deportaciji vrnil v svojo škofijo na Krk, je bil tako bolan, da se je žel zdraviti v Zagreb, kjer je pa umrl in tudi tam pokopan. —fs

• **Na severnem robu** Kranja je ustanovil ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik novo župnijo Kokrico župnijo uravljala Ladislav Kovač, župnik v Predosljah. —fs

• **Na Pecl** (1.660 metrov) so pred leti zgradili kapelico sv. Cirila in Metoda, v kateri so po vojni prebivali mejni stražarji. Sedaj so jo izročili Planinskemu društvu Mežica, ta pa jo je vrnilo mežiški župniji. Na praznik sv. Cirila in Metoda so jo zopet vrnili prvotnemu namenu ob navzočnosti kakih 50 vernikov-planincev. —fs

• **Na teološki fakulteti** v Würzburgu v Nemčiji sta postala doktorja svetopisemskih ved profesor torontskega bogoslovja Lojze Ambrožič ter jezuit Jože Plevnik. Iskreno čestitamo!

SLOVENSKA KAPUCINSKA PROVINCA

Ze 1. 1967 se je t.zv. ilirska provinca solvenskih in hrvaških kapucinov v Jugoslaviji razdelila na slovenski ter hrvaški komisarjat. Pred nedavnim pa je vrhovno vodstvo kapucinskega reda ustanovilo samostojno slovensko provinco.

Prvi slovenski kapucinski provincial je dosedanj komisar p. Boleslav Polanski, njegovi svetovalci pa so: p. Jože Kunšek, p. Avgustin Cijan, p. Angel Kralj ter p. Gabrijel Recek.

• **Mariborski škof dr. Držečnik** je zaprosil vernike svoje škofije, da bi prispevali brezobrestna posojila za zidavo cerkve na Teznem pri Mariboru. Cerkev bo posvečena sv. Cirilu in Metodu in bo spomenik lanske 1100. letnice smrti sv. Cirila ter letošnje 1100. letnice ustanovitve Metodove škofije, v katero je spadal tudi dobršen del današnje mariborske škofije. Navsetovana vsota je 200 starih dinarjev na vernika. Darila in posojila sprejemata škofijski ordinariat ter župnijski urad sv. Cirila in Metoda, Miklavška 9, Maribor. —fs

• **Slovenski salezijanec** Ernest Saksida, ki deluje kot duhovnik v Braziliji, je ustanovil v predmestju Corumbe „Don Boscov mesto“, ki ga vodi mladina. Volilno pravico imajo vsi fantje in dekleta od 10. do 18. leta. Vsako leto izvolijo župana in občinski svet. Stranke izdelajo svoje programe in en dan pred volitvami razvijajo propagando za svoje kandidate. Župan in izvoljeni odborniki slovesno obljubijo, da bodo dajali dober zgled tovaršem, da bodo ucljivi do predstojnikov ter da bodo ubogali starše. Mladina (kakih 2.300) prihaja v treh skupinah: zjutraj dečki, po kosilu deklice, zvečer pa doraščajoči, ki so čez dan že zaposleni. G. Saksida je edini duhovnik, pomaga mu pa večje število laikov.

• **O smrti dr. Kadrasa** piše Družina: „Celovec. V sanatoriju Maria Hilf je 24. junija umrl generalni vikar celovske škofije dr. Josef Kadrass. V letih po zadnji svetovni vojni je imel velik vpliv na cerkvene razmede na južnem Koroškem Slovinci so ponovno zahtevali njegovo odstranitev s tako pomembnega mesta, kar pa se ni zgodilo.“

SLOVENIJA DANES - ZNAKI RAZVOJA

TRETJE PRESENEČENJE!

Ciril A. Žebot

Dve nevarnosti

Nobenega dvoma ne more več biti o tem, da je skupna izjava ZA ZAVAROVANJE SLOVENSKE SUVERNOSTI prišla ob pravem času. Če ta izjava ne bi bila proklamirana za sedanje prehodno razdobje prej pridobljenih sistematičnih spoznanj o povojnem razvoju v Sloveniji in Jugoslaviji, bi danes ne imeli kaj ustvarjalno-kritičnega ali sploh zanimivega povedati o tamkajšnjih novih dogajanjih.

Ko je dne 21. septembra 1970 Tito presenetljivo napovedal spremembo predsedstva feder-

Odbolna sovpadnost

Presenetljivi začetek in sledeča naglica novih dogajanj kažeta, da je razlog za ta spreminjanja iskati pri Titu samem. Brez njegove začetne pobude 21. septembra in formiranja predloga 14. decembra bi ne bilo ne tako širokih, še manj pa tako naglih spreminjanj. Kaj je Tito nagnilo k tako koreniti odločitvi?

Junija 1966 je Tito žrtvoval Aleksandra Rankovića. To je bil znak, da je bila začeta leta 1965 z namenom, da bi prenesla osnovno gospodarsko odločanje iz Beograda v podjetja in njihove banke ter v druge "samoupravne" ustanove, običajna na svojih začetkih. Zato je v glavnem ostalo pri starem z dodatnimi novimi težavami. To je stopnjevalo na zkrizja med Beogradom in republikami; centralistično investiranje in politične subvencije za novo tiskanim denarjem ter razdeljevanje fiktivnih podjetniš-

acije v kolegialno ustanovo na paritetni osnovi republik, sem komentiral, da bodo potrebne tri nadaljnje "korenite spremembe" ("Potrebno je tretje preseenečenje", KLIC TRIGLAVA, str. 379, str. 4). Na dveh izmed njih (zoženje zveznih pristojnosti in s tem zvezana preureditev zveznih organov) že delajo z izredno naglico, da bi tudi z njima ujeli marčni termin, ko Titu poteče sedanja predsedniška doba. Le o tretji (prenos središča nove zveze) doslej ni bilo slišati.

kih dohodkov pa so lani razbohotili inflacijo nad deset odstotkov. Gospodarski in politični položaj v visoko zadolženi in od zunanje trgovine zelo odvisni deželi se je tako zaostri, da so resne spremembe postale neizogibne.

Ker v tem strnjem komentaru naznačenega prepletene, gospodarskega in političnega razvoja ni mogoče podrobno opisati in razčleniti, bo koristno, da ga koncizno povzamemo. Nadaljevanje masivnega in diskriminacijskega investiranja, subvencioniranje in reguliranje od strani v Beogradu osredotočene "federacije" je preprečilo izvedbo gospodarske reforme iz leta 1965. Zato se je nujna potreba po tretji reformi zaostri v zahtevu, da se "federaciji" odvzamejo njene dosedanje gospodarske funkcije. Dozorelo je namreč prepričanje, da "federacija" že po svoji unitaristično-centralistični tradiciji v očigled številnih in velikih razlik med republikami in pokrajinami sploh ni sposobna vršiti gospodarskih funkcij v nediskriminatorno

skupno korist vseh: zvezni ukrep "A", ki bi služil trenutnim interesom republike "X", bi škodil drugačnim potrebam republike "Y".

Toda sodobna gospodarstva ne morejo delovati brez usklajenih gospodarsko-političnih kategorij. Zato se je označena težnja po novi gospodarski reformi srečala s še nedoseženo osnovno narodno-politično težnjo po izvorni suverenosti republik. Iz tega srečanja se rojeva globoka ustavna reforma, ki naj centralizirano "federacijo" preuredi v resnično zvezo republik. Taka politična preureditev bi tudi bistveno potrebni gospodarski funkciji zveze dala značaj medrepubliških sporazumevanj in s tem

Tvegana ocena

Težko je pisati to oceno (18. januarja), ko dokončnih odločitev še ni, so pa pred durni in bo ta komentar kmalu po natisu soočen z že sprejetimi spremembami. Vendar se to tveganje zdi vredno, ker je v tej ključni fazi prehoda še prav posebej potrebna konstruktivno-kritična presoja slovenskega razvoja.

Nedodelano in v marsičem še navzkrižno gradivo za predstojne spremembe dopušča zaključek, da bodo po marčnih odločitvah načelne pristojnosti federacije zmanjšane na jedro skupne obrambe in zunanje politike, osnovne značilnosti političnega in gospodarskega sistema ter enotnost domačega trga v enotno urejanih gospodarskih odnosih s tujino. Davki (z izjemo carin?) bodo prešli na republike, izvrševanje zoženih zveznih pristojnosti pa bo financirano iz republiških prispevkov po ključu njih udeležbe na skupnem družbenem proizvodu. Ne pa še jasno, do kod bo izvrševanje štirih okvirnih pristojnosti nove zveze vezano na sprotno soglasje republik. Tudi še ni razvidno, v koliko bodo zaradi zmanjšanja

preprečila ponovitev škodljive unitaristično-centralistične gospodarske prakse dosedanje "federacije".

To srečanje gospodarske nuje in narodno-političnih teženj je, tako se zdi, uvidel in potrdil tudi Tito. Po zaigrani gospodarski reformi se je on postaral za nadaljnjih pet let. Da bi mogel za seboj pustiti kaj boljšega kot grozljive alternative, se je moral odločiti za poskus naglega zdravljenja pri korenini. In tako je prišlo, da sta septembra 1970 sovpadli globoka gospodarska in politična kriza ter Titovo spoznanje, da se doba njegovega osebnega režima izteka. Samo ta akutna sovpadnost lahko razložila naglico sedanjih spreminjanj.

zveznih pristojnosti zoženi sedanjimi organi federacije in katere konkretne funkcije bi v sklopu dogovorjenih zveznih organov imele novo zvezno predsedstvo.

"... Za odločbe, ki segajo dalje od predlogov, ki jih je predložil predsednik Tito, se nam zdi, da niti posamezni politiki, niti posamezne politične telo niso dobili mandata. Ako se danes želi drugačna zasnova Jugoslavije — popolnoma nova, v odnosih med njenimi narodi in njenimi državljani, potem je iskanje novega mandata neobhodni korak, da bi te spremembe dosegli z voljo večine državljanov Jugoslavije."

EKONOMSKA POLITIKA, 11. jan. 1971

Priloge na marčne spremembe se sicer vrše v raznih zveznih odborih in dokončne odločitve bodo sprejete v zvezni skupščini (zakaj ne z ratifikacijo republiških skupščin ali s plebiscitom, kot sem predlagal v članku Potrebno bo tretje preseenečenje, KT kot zgoraj), toda v pripravah sprememb se primerjajo predlogi in bijejo zahteve posameznih republik. Če torej dokončno sprejete ustavne spremembe ne bodo zadostile prehodnim potrebam Slovenije, bo za ugotovitev politične odgovornosti potrebno primerjati končne nedostatke s prehodno predloženimi osnutki in zahtevami slovenske republike.

Nova zveza naj bi bila odgovorna skupnost suverenih republik, "samoupravne" pravice državljanov pa bi se izražale v republikah. "Po sedanjih ustavnih določbah je SFRJ zvezna država, po zdaj predloženih je to zveza držav", piše dobro informirana beogradska EKONOMSKA POLITIKA z 11. januarja. Če naj to načelno stališče obvelja tudi v praksi, je jasno, da v novi zvezi poleg kolegialnega predsedstva, zbora narodov in izvršnega sveta ne more biti še drugih vrhovnih organov (sedanjih zborno), podrejena upravna organizacija nove zveze pa bi morala biti zmanjšana v

razmerju z dejanskim zoženjem zveznih upravnih pristojnosti.

Če dokončno sprejete spremembe ne bodo izločile teh dveh nevarnosti (nezavarovano ohlapne formulacije zveznih pristojnosti ter pretiran zakonodajni in upravni aparat zveze), bo to skoraj gotovo zanesljiv znak, da tudi tokratna "korenita reforma" ni bila tako resno mišljena in do kraja zasnovana, kot so jo napovedovali.

Osebo sem tudi še vedno mnenja, da tudi preprečitev omenjenih dveh nevarnosti še ni zadostno zagotovilo, da bo Jugoslavija ostala dogovorjena zveza suverenih republik. Dokler bo središče zveze, ki bo imela pristojnost nad jedrom vojaških sil, ostalo v Beogradu, bo ostala prisotna tudi nevarnost tako ali drugače zasnovanega puča, poleg tega pa bo ostal dnevno na delu tradicionalni pritisk in vpliv "čaršije" — da rabim ta obrabljeni zgodovinski klise kot simbolično okrajsavo za skupek prepletenih nacionalističnih, unitarističnih in birokratskih sestavin dejanskega Beograda.

Ne vidim razloga, zakaj za novo zvezo s tako zelo zmanjšanimi pristojnostmi ne bi bilo mogoče vsaj predvideti primernejšega bodočega središča, kjer bi bila prosta teh resničnih, a nepotrebnih nevarnosti.

Ob zaključku naj še pripomnem, da tudi vse te spremembe še ne bi dosegle prostovoljno dogovorjenega zveznega sožitja kot sem ga povzel na straneh 166—168 druge knjige o Sloveniji včeraj, danes in jutri. Tudi izjava o zavarovanju slovenske suverenosti predvideva široko obamno pristojnost izpostavljenih obmejnih republik, kot jo je pričakovali v marčnih ustavnih spremembah.

Pogled nazaj

Toda pogledimo nazaj: medvojno pobiranje in uničevanje, kritika ne more zanikati, da je povojna strahovlada, nepopustljivi rankovičevski unitarizem, našemu času ni primere.

nadaljevanje centralizma tudi po gospodarski reformi 1965, padec Rankovića 1966, začetne ustavne spremembe 1967 in 1968, Titova odločitev za konfederirano vodstvo Zveze komunistov marca 1969, Titova odločitev za konfederirano zvezno predsedstvo septembra 1970, sedanje nagle

"Zato je sedaj pri določanju funkcij federacije poudarjeno načelo, da so vse funkcije države oziroma družbene skupnosti izvršna pravica republik in da upravljajo narodi oziroma narodnosti v federaciji samo tiste funkcije, ki jih je objektivno nujno in potrebno upravljati skupno na zvezni ravni, in za katere se republike oziroma avtonomne pokrajine prostovoljno dogovorijo."

Dr. Ivan Kristan, sloven-

ska izdaja KOMUNISTA,

4. dec. 1970, str. 1

"... Zeleli bi se znebiti neprijetnega občutka, da je zahteva po novih in novih "pooblastilih", ki jo vsiljuje — tokrat — "Ekonomska politika", zgolj poskus, da bi zavrl priprave na spremembe ustave in ustavili (vsaj začasno) proces urejanja medsebojnih odnosov in razmerij, ki smo ga v tej deželi začeli, trdno odločeni, da vztrajamo do konca."

Ivan Vidic, DELO,

14. januarja 1971

priloge za prehod iz neuspešne zvezne države v poskušano zvezo držav. Tudi najbolj neizproсна kritika ne more zanikati, da je povojna strahovlada, nepopustljivi rankovičevski unitarizem, našemu času ni primere.

ZAHTEVJE SLOVENSKE ŠTUDENTOV

V Beograd po informacije.

Kot posledica študentskih nemirov v Beogradu postavljajo slovenski študentje odločne zahteve po pravilnem informiranju in po odpravi partijskega monopola nad tiskom. Predvsem zato, ker jih ljubljansko DELO sploh ni ali pa jih je napačno informiralo o dogodkih med beograjskimi študenti, posebno, ker je o njih poročal svetovni tisk. Šlo je namreč za slučaj Vlada Mijanovića levičarskega študentskega voditelja, ki je bil oktobra obsojen na 20 mesecev zapora zaradi "protidržavnega delovanja". Mijanović je bil junija eden izmed organizatorjev študentske

Teach-in v Ljubljani.

Sklicali so zborovanje v avli filozofske fakultete na tako imenovani teach-in, s pozivom Kaj se dogaja v Beogradu? Na tem teach-inu so slovenski študentje po poročilu Tribune (19. nov.) spoznali, "kako smo neinformirani, kako nekritični smo med seboj... kako smo neizkušeni, ko je treba akciji dati tudi praktični pomen... Ko prebereš TANJUGOVA poročila... dobiš vtis, da je vse urejeno, da gremo lahko v kino ali spat, oni že vedo za kaj gre... Pa vendar: kakaj stavka, kaj se dogaja med stavkujočimi — o tem ni poročili... Zakaj imamo tri dnevnike, radio, TV, ko pa se vsi poslužujejo istih virov informacij in istega načina poročanja. Kaj meni o tem SZDL? Ali je v interesu delovnega ljudstva, da bo enostransko informirano, da bo tudi reagiralo enostransko, stihjsko, neodgo-

stavke v znak solidarnosti s stavkujočimi rudarji v Bosni. Pred tem pa je v študentskem listu zagrešil prikrit napad na Titovo potovanje v Afriko. Ker je bilo sojenje Mijanovića tajno in je uradni tisk o njem poročal nepopolno ali enostransko, je to študente vzbudilo v javen protest in revolto. Beograjski študentje so začeli stavkati in so zasedli univerzitetna poslopja. Po Beogradu so v sprevodih nosili plakate: "Meščani, resnice ne poznate, ker berete časopise". Sam Mijanović pa je začel gladovno stavko. In za vse to so v Ljubljani študentje kmaj zvedeli ali pa bili o tem napačno informirani.

vorno, dostikrat proti sami poročevalski želji." Iz istega poročila smo izvedeli, da je na tem študentskem teach-inu nastopil tudi časnikar DELA, ki so ga pa študentje izžvižgali, "ker je na precej provokativen in ponižujoč način postavil vprašanje, zakaj študent neha biti revolucionar, ko dobi službo." Študentski list TRIBUNA zaključuje svoje poročilo: "Kakšno je razmerje študentske javnosti, javnosti politično aktivne, zboru študentov, do javnosti, ki ga predstavlja DELO? Prva naj bi bila le privatna, nepomembna in neresnična javnost, druga pa prava, javna javnost. Kdo je dal DELU toliko moči, da je postalo najvišji predstavnik javne javnosti? Ali so mu jo dali delovni ljudje ali pa izvira ta njegov najvišji položaj iz kapitala, s katerim razpolaga?"

Da bi v Ljubljani zvedeli za vse, kar se dogaja med študenti v Beogradu, je ljubljanska študentska TRIBUNA poslala v Beograd dva svoja sodelavca, da na kraju samem dobita pravo podobo, in da prideta v neposredni stik s stavkujočimi študenti in študentsko organizacijo. V poročilu (Tribuna, 12. nov.) o svoji misli pravi med drugim: "Padla sva malone dobesedno v središče dogajanja. Množica kakih

Obsodba idej

Slovenska odposlanca sta se udeležila raznih diskusij in na eni sta bila tudi pozvana, naj spregovorita. "Tovariši — je izjavil eden izmed njih — midva sva zato tu, ker v Ljubljani nimamo nobenih informacij o vaši situaciji... Naša sredstva informacij ustvarjajo izsušeno javno mnenje... Če naj bo SFRJ ana najradikalnejših dežel na svetu, potem je čisto razumljivo, da bi mogla imeti tudi enega najradikalnejših študentskih gibanj." V svojem poročilu nadaljuje: "Tvori se nama slika hotenja štrajkajočih. Proces, aretacije in preiskave jim pomenijo REPRESIJO, ki krni svobodo in onemogoča možnosti za demokratični dialog. Zahtevajo kritike obstoječega. Za to pa je potrebno jasno — nemanipulirano informiranje. S štrajkom hočejo prebiti ignoranco institucionalnega časopisja, ki naj prenese s senzacionalističnim in lažnim pisanjem, ki je praviloma tudi tendenciozno." Plakate s

svojimi zahtevami so študentje nabili na zidove štrajkujočih fakultet. Toda policija je te plakate sproti trgala. Uradni tisk je tudi zamočal isjavo solidarnosti francoskih komunistov s štrajkajočimi študenti, ki pravi med drugim: "Kot komunisti mislimo, da se danes največja nevarnost za socialistično Jugoslavijo skriva v nevarni odločitvi zatiranja tistih, ki zahtevajo nujnost svobode izražanja za socialistične kritike sedanjega režima." Ob tem molku uradnega tiska je zapisala TRIBUNA: "Kako je mogoče, da smo tudi ob najneznatnejših aferah v intelektualnih zahodno-evropskih krogih na dolgo in široko obveščeni... objavljamo vsa mogoča pisma in izjave, obenem pa za dokument, ki se še kako tiče nas samih, v naših časopisih ni najti prostora za eno samo obvestilce?" Temu protestu so v Ljubljani sledili še drugi. Tako je OO ZB jezikoslovcev objavil izjavo "Obsodba idej je ideja obsodbe... Bojimo se, da kaz-

ensko obračunavanje z radikalno obsodbo teh deviacij samo po sebi izbira napačno pot... Zahtevamo radikalno in dosledno reševanje osnovne dileme naše družbe." Slovenski študentje so nato priredili tako imenovani litarni MARATON IN POLITIČNO TRIBUNO, o kateri so objavili v svojem listu (19. nov.) izjavo: "Sojenje proti Mijanoviću smatramo kot političen proces, kot sojenje političnim idejam in menimo, da je to v procesu demokratizacije naše družbe nespre-

Zagovor KOMUNISTA.

Na ta oster in odločen poziv slovenskih študentov je odgovoril list KOMUNIST z kratko notico 13. novembra. Uredniki odgovarjajo, da so jih študentje celo grajali, česar pa KOMUNIST nikakor ne zasluži, in izjavljajo: "Glede naše izjave KOMUNISTA lahko zapišemo, da nam tendenciozno in pri-

Nove zahteve študentov

S takim jalovim izgovarjanjem KOMUNISTA študenti nikakor niso bili zadovoljni in so v TRIBUNI objavili odgovor, v katerem privikrat javno postavljajo vprašanje, zakaj se nič ne piše o likvidaciji domobrancev v Kočevju: "Edina sporna točka ostane torej molk. Zanimivo je, da Tovariši tega izgovora niso uporabili že prej. Marsikaj bi lahko opravičili: Nismo se pisali, pa še bomo: o likvidaciji domobrancev v Kočevju (podčrtalo ur. SD), o Golem otoku, o ozadju afere Rankovića itd... Sicer pa, brez strahu, to se najbrž ne

meru nismo niti pisali niti rekli, da ne bomo pisali. Zato kritike, take kot je, ne sprejemamo. Seveda pa soglašamo, da smo malo prepočasni glede tega. Tudi za to smo imeli objektivne razloge. Bila je prva seja konference ZKJ in temu dogodku smo posvetili prostor, čas in vse naše sile."

bo zgodilo. Oportunizem je bil, je in bo vedno tisti, ki potegne najdaljšo. In tega se tovariši s Komunisti prav dobro zavedajo. (TRIBUNA, 26. nov.)" Kaj je odgovoril KOMUNIST na ta izvajanja, ob času, ko to poročamo, še ni znano. Vendar je nadvse značilno, da mladi rod začelna terjati pojasnil, tudi o — za komunisti mučnih zadevah, kot je pokol nad deset tisoč slovenskih domobrancev v Kočevju, Teharjih in drugih množičnih grobiščih po Sloveniji. Ob odkrivanju teh pokoljev se bo začelo odkrivati če marsikaj drugega,

DEJSTVA IN LEPE BESEDE

V začetku oktobra je zborovala v Beogradu Zveza sindikatov Jugoslavije. Na zborovanju so prebrali poročila, da je jugoslovanski socializem prebrel težave v zaposlovanju in da gre zdaj bolj "za strukturno preusmeritev na gospodarskih področjih". Posebej so poudarili, da gre razvoj gospodarstva in družbe svojo pot napredka, hkrati pa povedali, da je v tujini zaposlenih trenutno 750.000 jugoslovanskih delavcev in da se jih bo letos zaposlilo zmanjše 200.000. "Gre torej za kvaliteten spremembo z zaposlovanjem in to bi lahko pomenilo, da smo se odvadili ekstenzivnosti v zaposlovanju, če ne povsem, pa vsaj dodobra", je zapisalo DELO.

Spremembe v uredništvih.

Dosedanji glavni urednik ljubljanskega dnevnika DELO Drago Seliger bo odšel v zvezno skupščino. Njegovo mesto pri DELO bo zavel Mitja Gorjup, predsednik republiške konference Zveze mladine. Dosedanji odgovorni urednik DELA Dušan Benko bo prevzel glavno uredništvo TEDENSKE TRIBUNE. Urednik mariborskih DIALOGOV dr. Janez Rotar pa je odstopil in zdaj iščejo novega urednika.

IZ PAVLIHE

(Ista za pametne Slovence, itd.) Besede vodilnih so postale dejanja: komaj so ukazali zmrznjenost cen, že so peči na olje mrzle in plinski štedilniki ohlajeni.

V trgovini: "Nimate železa, ne cementa, a opeke, plina olja... Kaj pa sploh se imate?" — "Nič, tovariš Kaj niste brali, da stabilizacija zahteva najprej umiritev potrošnje?"

Ce hočemo uspeti, moramo stabilizirati tudi vrh, ne samo cene.

Indigaši.

Poslušaj ob 19.30 radio poročila — didl dudl o inflaciji, devalvaciji, stabilizaciji, didl dudl o kulturnih skupnostih, didl dudl o izobraževalnih skupnostih, didl dudl itd. — Poslušaj ob 02. uri TV poročila — didl dudl vse isto o istem. Skratka, povsod slišiš in bereš skoraj dobesedno enako formulirana poročila o tekočih dogodkih. Najbrž jih na kakšnem forumu prepiše en sam najzaupnejši novinar. Vsi ostali jih potem preprosto razmnožijo z indigo papirjem. Sramota je, da plačujejo toliko "indigašev" v naših zavodih za javno obveščanje. Se vam ne zdi, dragi voditelji socializma, da bi bilo bolj prav, če bi nastavljali, plačevali in svobodno dali inteligentnim, šolanim in pogumnim novinarjem in komentatorjem. Vsak od njih bi napisal svoj originalen, kvaliteten in pogumen komentar o tekočih dogodkih in tako poslušalci in bralci ne bi poslušali in brali vsak dan trikrat, štirikrat eno in isto lajno, ki jo sfrizira, vsi vemo — kateri frizer.

Mednarodna delitev dela: Amerikanci rešujejo naše fabrike, naši delavci — nemške tovarne, tovariš Mitja pa skrbi za stabilizacijo.

Naenkrat so vse naše republike postale pobožne. Vse si žele blagoslova ali od federacije ali od mednarodne banke.

Ce nam gre v gospodarstvu narobe, menjamo gospodarske instrumente, ob muziko ali slabe glasbenike pa, se nihče ne obregne.

Casi se spreminjajo: včasih smo za dan republike delili tri najste plače, letos pa nekatere banke še za redne nimajo denarja. Ni čudno, da je ob tem divjanju cen še denar postal dražji.

Ali stabilizacija pomeni, da bomo v miru uživali, kar smo zaslužili z življenjem in dinarski in devizni kredit?

Povprečen Slovenec izdaje enak odstotek družinskega proračuna za pijače in za kurjavo. Ogrevanje z alkoholom je še vedno med cenejšimi.

Nemogoče je na stare politične napake delati vedno nove dovite.

Daj človeku oblast, pa boš videl kako hitro bo zgubil oblast nad seboj.

Kadar je v gospodarstvu najbolj vroče, zamrznejo cene.

Narodna banka je edina jugoslovanska založba, ki tiska svoje edicije v vedno večjih nakladah.

V pičlih treh letih se je novi dinar postaral. V politiki smo bolj nazadnjaški kot v literaturi; šele zdaj smo prišli do realizma.

Tudi reforma se oblači po najnovejši modi: maksimi obljube, mini uspehi.

Tretjina Slovencev živi pod povprečjem, ostali nad njim, povprečni (in srečni) Slovenec pa tako živi le še v statistikah.

Ni čudno, da so med nami najštevilnejša obolenja na prebavih, ko pa moramo marsikaj požreti.

V LASTNEM ZRCALU

"Studentsko samoupravljanje je dosedaj doživelo polom predvsem: pri političnih stališčih študentov, pri denarnih zahtevah in pri nezaupanju do draslih. Starejši raje iščejo napake tudi pri kaki zelo uspešni akciji študentov. Ne gre jim v glavo, da lahko študentje mimo vseh "dobro" organiziranih in institucionaliziranih organov družbe nekaj sami uspešno "zrihtajo". Studentje ne morejo obvladovati svoj življenjski prostor in pogoje v katerih živijo, zaradi daljnosežnih učinkov administrativnih, političnih in državnih posegov" (TRIBUNA, 26. nov.)

Kako živijo študentje danes? "V Ljubljani imamo študentsko naselje — študentski geto, ki ga nam je sram kazati študentom iz tujine. Kakor je bilo nekoč v nekih glavah zamišljena družbena valinika akademskih izobražencev, tako moramo mi danes živeti svoje akademsko življenje. Revščina se nam mašuje. V svojih luknjicah za bivanje sanjamo o limuzinah, o motornih colnih, o vikend hišah, o Vili Podrobnik, ko pa nimamo niti ene skupne pralnice, da bi v stroju oprali svoje umazane gate. Če nimajo primerne obleke, ne greš na ples, če nimajo glavi, se ne greš politike ali kulture..." (TRIBUNA, 26. nov.)

Urednik KOMUNISTA prodaja zgodovino

"Ste kdaj začutili vrzel na svoji knjižni polici? Vam pri vašem vsakdanjem življenju manjka publikacija, ki bi vam pomagala pri spoznavanju in objektivnem obravnavanju pomembnih dogodkov v zadnjih 50 letih?" sprašuje bralce Komunistični urednik Franc Šetinc. Za borih 500 ND si kupite Zgodovino revolucije XX stoletja, "dejanje brez primere v zgodovini založniške dejavnosti". In še posebno opozorilo — z mastnimi črkami: Obmem z nakupom bo bralcem poklonjena še knjižnica Statut Zveze komunistov Slovenije in Jugoslavije.

Resnično občudujem spretnost Franca Šetince ki je uspel celo apel na pripadnost Zvezi komunistov vključiti v luksuzno manjše knjigotrstva. Naj se le spreha po položajih parketih in s svojo knjigo napolnjevali iz orohovine. Saj tja tudi spada. Toplo pa mu polagam na srce, naj se kljub svoji akviziterski vnemi, kar se le da izogiba proletarskih kvartirjev. Naj nikar ne poskuša osebno prodajati knjige na domu kakšnega poštenega delavca (pa naj bo komunist ali ne) — revolucionarnega predstavnika naše družbe. Ta delavec, ki prinese na mesec družini plače za osem-

Strah me je, če kdo govori o rehabilitaciji reforme. Rehabilitirajo ponavadi — pokojne.

Naredili smo korak naprej: vsakdo ima pravico, da ne dela.

Ce je Zvezni izvršni svet priznal, da včasih daje predloge pod pritiskom, seveda pričakujemo malo več doslednosti v obliki pojasnila, od kod je ta pritisk — od spodaj ali od zgoraj.

Ostajamo večni optimisti: ko so nekatere stvari pet minut pred dvanajsto, ponavadi sprejemamo dolgoročne načrte in rešitve.

Slovenec popijemo sedemkrat manj sadnih sokov kot jih v Srbiji. Javno, da nas prej zvije, ko pa pijemo najraje sadni sok iz sliv.

Vse vode tečejo proti morju, denar pa iz malih blagajin v velike blagajne.

Boljšje je biti direktor danes kakor strokovnjak jutri.

Tisti, ki se čudijo, zakaj gre našemu gospodarstvu slabo, naj se enkrat zamislijo v kožo naših gospodarstvenikov, ki se čudijo, da jim ne gre še slabše.

deset jurjev (ravno za eno do bro knjigo o revoluciji), ta delavec bo namreč tovariša urednika brez onegavljenja nekam prav krepko usekal. In naj me vrag, če se delavec v tem dejanju ne bo uresničil kot revolucionarni subjekt!"

Jaša Zlobec, TRIBUNA, 19. nov.

POJAV

"Naposled smo našli ključ za federacijo. Natanko vemo, kaj imamo vsi skupaj: vojsko, zunanje zadeve, notranje zadeve in — inflacijo. Vojsko imamo, zunanje zadeve imamo, notranje zadeve imamo, zdaj imamo tudi inflacijo. — Inflacija se je vzpenjala. Začela je s kruhom, mājsto in sladkorjem, vzpenjala od običajnega članstva in prispela do predsedništva ZKJ. Zda je inflacija pojav. Kakšen pojav? Ponorelost. — Guverner Narodne banke je rekel "ponorela inflacija". Zato so naprošeni vsi ponoreli v državi, da se umirijo... Federacija-inflacija, to se rima. Inflacija je torej jugoslovanska. Zato, združimo se okoli inflacije!" NEDELJSKI DNEVNIK, 1. nov.

Dekadentni Zapad osvaja jugoslovanski socializem.

Spominjamo se še, kako so tovariši od hoste po "osvoboditvi" med vsemogočimi očitki kapitalističnemu zapadu navajali tudi britanske Penthouse ter ameriške Play Boy klube. Zda bodo Penthousei prodrli tudi v delavski raj in socialistično samoupravno družbo Jugoslavije. Seveda bodo delavci lahko gledali samo reklamo, kajti ta novost bo samo za bogataše, ki jih v Jugoslaviji ni malo. "Nobenega dvoma ni, da so tudi pri nas gospodje, ki bodo od časa do časa preživeli večer v družbi mikrominimalnih, očarljivih, izobraženih in ne vem kaj še vse "zajčkov" piše DELO (7. jan.). Za začetek bodo take klube ustanovili v Umagu in Zagrebu.

Novi žičnici pri Škofji Loki.

...a na smučiščih vrha pri Škofji Loki sta z letošnjim letom začeli obratovati dve žičnici: dvo-sedežnica, ki je dolga 1500 m in ima 444 višinske razlike ter prepelje do 900 smučarjev na uro ter vlečnica, ki je dolga 850 m s 322 višinske razlike, prepelje pa 1000 smučarjev na uro do višine 1200 m. Poleti bo dvo-sedežnica izhodišče za ture v blegiško gorje. Pričakujejo, da se bo v škofjeloških hribih razvil kmečki turizem. Kmetje se so odločili, da bodo v svojih domovih uredili sobe za turiste, ki bodo lahko uživali lepote tega dela Slovenije. Začela se bo nova doba škofjeloškega turizma.

Našemu socialnemu zavarovanju gre na bolje: pri nekaterih boleznih se je posrečilo opazno skrajšati čas med začetkom obolenosti in nastopom smrti.

Naša TV že dolgo ni več eksperimentalna, zdaj preizkušajo samo še gledalce.

Življenjska dilema je — ali odkloniš ali pa se odkloniš.

Enim pišejo govore celo življenje, drugim pa le posmrtno.

V socializmu nihče več ne živi od tujih žuljev. Zelo pogosto pa od tujega denarja.

C(M)EMENTO MORI!

Vsa sreča, da smo socializmu temelje že zgradili. Sedaj je nam reč zmanjkalo cementa.

Pri nas je malo brezposelnih, zato pa toliko več brezdelnečev.

Skriti plujejo za hrptom, očiti v skledo.

Resnica ne velja samo do preklica.

Človek tako dolgo žanje, da ga pokosijo.

To, da je tovariš nesposoben, pustimo! Je pa zato prizadeven!

PRED SODIŠČE ZA OBRAMBO PRAVIC

Za proslavo 50 letnice koroškega plebiscita so bili koroški Slovenci zopet priča, kako so se vedno žive težnje za likvidacijo koroških Slovencev. Tako je takoj imenovani Kärntner Heimatdienst v oktobrski številki svoje publikacije RUF DER HEIMAT, tudi zapisal: "Obrambni boji tudi danes še niso končani. Zgodovina potegne črto pod ravno med dvema narodoma šele tedaj, kadar eden izmed teh dveh narodov ne obstaja več". Nato poziva Kärntner Heimatdients čisto očitno, naj Koroški nadaljujejo z duhovnim orožjem ta obrambni boj, dokler ta cilj ne bo dosežen. Na osnovi tega pisanja in groženj za obstoj slovenskega naroda na koroškem so trije slovenski študentje na Dunaju: Filip Warasch, Franz

Čast komur čast!

Penzionirani partizan, ki mu pravijo heroj, Franc Leskošek se zelo trudi, da bi se slovensko delovno ljudstvo bolj ogrelo za partizanstvo v Vietnamu. Tako je 14. januarja sklical sejo "Koordinacijskega odbora pri SZDL za pomoč žrtvam imperialistične agresije v Vietnamu", na kateri so ugovorili, "da so marsikateri akcije in prireditve ostale brez pravega odmeva, čeprav so bile povezane s precejšnjimi stroški." Z velikimi izdatki so organizirali posebno razstavo o Vietnamu, ki si je ni ogledalo niti tisoč ljudi (kje je partijska disciplina?) ter gledališko predstavo "Ne-ne" v Mestnem gledališču v okviru "Tedna solidarnosti z bojem vietnamskega ljudstva", meseca decembra. Propadla je tudi akcija za prodajo razglednic s portretom vietnamske partizanke. Vse je izpadlo tako klaverno, da je poročevalec zapisal v DELU 14. januarja: "Tako resnično izven slehernega prizadevanja koordinacijskega odbora v prazno, saj so navezdane vse take prireditve povezane s precejšnjimi stroški, publike pa ni. Tak pasiven odnos našega prebivalstva do vojne v Vietnamu in do podobnih dogajanj v svetu, nam nikakor ni v čast."

Mi pa pravimo: Čast komur čast!

SE DVE VLEČNICI.

Ker je domačih in tujih smučarjev vedno več po vseh krajih Slovenije, kjer so primerna smučišča so tudi v Slovenjgradcu zgradili dve novi vlečnici na pobočju hriba Rahtel. S tem si obeta tudi ta del Slovenije pritegniti več turistov. Tem prizadevanjem se je pridružil še Ptuj — vendar za enkrat samo z prenosno vlečnico. (Ko bodo dobili večji hrib, bodo morda zgradili še betonirano).

Z dobro besedo vse opraviš.

Ce jo spremlja primerna glasba — šelestenje bankovcev.

Resnica boli, zato tudi o našem gospodarstvu najraje govorimo — v procentih.

Marsikdo je vesel, da mu vesti ni treba briti.

V življenju enega potegne za nos, druge pa za nos.

Kdor sam upravlja, naj tudi sam upravlja!

Ne jemljimo samoupravljanja dobesedno, kajti tudi v času administrativnega upravljanja ni imeli glavne besede administratorji!

V slovenski misijon Mal-faši na otoku Madagaskar se pripravlja dva lazarista: duhovnik Rok Gajšek (rojen v Zetalah) ter bogoslovec Peter Opeka, ki se je rodil v San Martinu (Argentina) in je že deloval med argentinskimi indijanci plemenov Mapuches in Matacos. —fš

Mestni župan Karl Wöhr ter bogoslovec Peter Opeka, ki se je rodil v San Martinu (Argentina) in je že deloval med argentinskimi indijanci plemenov Mapuches in Matacos. —fš

Do 20. novembra 1970 je sprejel Finžgarjev sklad 2.338.75 dinarjev. —fš

Baraga je bil ekumenično usmerjen

Ze dolge pred 2. Vatikanskim zborom je Baraga prakticalno sodelovanje z misionarji drugih ver v misijonih. Poleg doslej znanih primerov sporoča škof Kenneth J. Povish iz Crookstona v zadnji številki Baraga Bulletin, da je Baraga posodil luterancem, ko so začeli misijonariti v dolini Saginaw, svoj Evangelij sv. Mateja onemem s svojo očipjevsko slovnico in slovarjem. —fš

Ze dolge pred 2. Vatikanskim zborom je Baraga prakticalno sodelovanje z misionarji drugih ver v misijonih. Poleg doslej znanih primerov sporoča škof Kenneth J. Povish iz Crookstona v zadnji številki Baraga Bulletin, da je Baraga posodil luterancem, ko so začeli misijonariti v dolini Saginaw, svoj Evangelij sv. Mateja onemem s svojo očipjevsko slovnico in slovarjem. —fš

Ze dolge pred 2. Vatikanskim zborom je Baraga prakticalno sodelovanje z misionarji drugih ver v misijonih. Poleg doslej znanih primerov sporoča škof Kenneth J. Povish iz Crookstona v zadnji številki Baraga Bulletin, da je Baraga posodil luterancem, ko so začeli misijonariti v dolini Saginaw, svoj Evangelij sv. Mateja onemem s svojo očipjevsko slovnico in slovarjem. —fš

TRETJA DIMENZIJA ŠETINCA

Franc Šetinc, glavni urednik slovenske izdaje KOMUNISTA, je pet let urejeval in Slovenec solil pamet v tedenski rubriki Pogovori z bralci v DELU. Z novim letom je urejevanje te rubrike opustil. V pogovoru s samim seboj. "Človekova tretja dimenzija" (DELO). 6. januarja je tudi zapisal, da je bil slovenski "časopis nekoč nekakšna 'lastnina' peščice ljudi, imenitnejših denarnikov, svojevrstnih monopolistov. Takšen časopis smo si mi že kmalu po osvoboditvi prizadevali zamenjati za časniško poročanje na resnično demokratičen način". Kako resnično demokratično je DELO, so šetincu naravnost povedali slovenski študentje (o tem poročamo na drugem mestu. Op. ur) sami. Kljub temu, da je bil šetinc nedavno na uradnem obisku v Združenih državah, mu je pluralizem političnega tiska povsem neznan — ali pa o tem noče nič vedeti. Sicer pa — ali ni morda dosegel položaja urednika KOMUNISTA in druge "javne" funkcije zato, ker se je v svoji rubriki Pogovori z bralci izkazal za zanesljivega čuvaja partijske

linije v tisku? Morda se je tudi prav zaradi tega pomaknil na drug stolček, ali v drugo čuvajnico. V pojasnilu, zakaj je prenehal urejevati rubriko Pogovor z bralci je povedal: "...obremenjen z različnimi dolžnostmi sem pač moral spoznati, da človekova tretja dimenzija zahteva celega človeka, če ne celo poldruga. — Vsak človek ima dve dimenziji — prva ga oblikuje na delovnem mestu, druga ga prik-lepa na domače ognjišče, ljudje pa počasi in vse hitreje osvajajo še tretjo dimenzijo — ta je narodna, nagika k človekovi potrebi, da bdi nad početjem širše družbene skupnosti, (pod-črtal ur.) da tej skupnosti svetuje po lastni presoji... V samoupravnem sistemu, kot ga imamo in kakršnega razvijamo, postaja tretja dimenzija vse pomembnejša". Bo torej tretja "nadosebna dimenzija" Šetince v partijski čuvajnici, iz katere bo bodel nad početjem širše družbe? Vsekakor je njegova "tretja dimenzija" zelo spretna definicija tajnega policista "v samoupravnih družbi".

V ZVEZNEM PARLAMENTU

Debata o resoluciji za družbenogospodarsko politiko.

Predsednik odbora zbora narodov za družbenogospodarske odnose, poslanec iz Slovenije Zoran Polič: "Glavna pomanjkljivost je v tem, da ne vidimo, kje so sistemski in drugi vzroki, ki so dušili reformo".

Poslanec Mitra Sarovska iz Makedonije: "Prepričana sem, da bodo v Makedoniji nastale škodljive posledice za gospodarstvo, če bomo resolucijo sprejeli za zamudo".

Poslanec Jozo Bodružič iz Bosne: "Resolucija mora biti

nujno polovična, ker se nismo dosegli soglasja glede sistemskih rešitev in gospodarskih funkcij federacije".

Poslanec Mihaljo Švabič: "Če je potrebnih več glasov, vzdigu-jem obe roki..."

Poslanec Borko Temelkovski iz Makedonije: "Govorim zato, da bi izpolnil čas".

Poročevalec: Kakšna usoda jo doživela ta resolucija, ob času poročanja še ni znano. Vendar smo gornje izjave pozveli po DELU (14. jan.) in ne po PAV-LIHI.

UMRL JE PISATELJ STANKO MAJČEN

V Mariboru je za Božič umrl pisatelj Stanko Majcen v starosti 82 let. Z njim je legel v grob edini živeči klasični pisatelj, ki se je povzpela na evropsko raven. Ker je ostal zvest svojim krščanskim izročilom in lepi umetnosti ter se ni vpisal v partijo, se o njem po vojni v Sloveniji ni smelo nič pisati ali izdajati. Ta pritisk režima je šele leta 1969 zlomila mariborska založba. Obzorja, ki je izdala dve knjigi Izbranih spisov Stanka Majcena. Za časa svojega življenja je Majcen dobil zaslužen priznanje edinole v svobodnem svetu pri Slovenski kulturni akciji v Argentini, ki je izdala dve knjigi: Povestiv-oe ter zbirko njegovih pesmi.

Nova dežela, pod psevdonimom Zore. — Pisatelj Stanko Majcen je bil po prvi svetovni vojni tajnik in šef kabineta Dr. Antona Korošca v Beogradu, kasneje po podban Dravske banovine pod dr. Natlačenom. Njegov edini sin je bil Vrnjen iz Vetrin-ja in ubit, kar ga je zelo prizadelo. Po vojni se je umaknil na svoje pesništvo v Slovenskih gorah, kjer je v samotni preživel zadnji dve desetletji svojega življenja. Njegov življenjski zapis dr. Antona Korošca je še vedno v rokopisu in čaka svobodnejših časov. Morda bo Stanko Majcen za svoje pisateljsko delo dobil pri režimskih ustanovah več priznanja zdaj — ko je legel v grob.

FINŽGARJEV SKLAD.

Pri Mohorjevi družbi v Celju se je osnoval poseben Finžgarjev sklad, ki naj služi uredništvu Nove mladike,

da se pomnoži število sodelavcev pri Novi mladiki;

da se podpre v najširšem smislu besede izobraževanje sodelavcev v slovenskih in strokovnih zadevah (z darovanjem knjig in revij, s skupnimi in osebnimi pogovori v uredništvu, z občasnimi posvetovanji itd.)

Sklad upravlja vsakoletni uredniški odbor Nove mladike, Nagrađe se bodo podeljevale enkrat na leto po zaključku letnika Nove mladike.

Do 20. novembra 1970 je sprejel Finžgarjev sklad 2.338.75 dinarjev. —fš

Baraga je bil ekumenično

usmerjen

Ze dolge pred 2. Vatikanskim zborom je Baraga prakticalno sodelovanje z misionarji drugih ver v misijonih. Poleg doslej znanih primerov sporoča škof Kenneth J. Povish iz Crookstona v zadnji številki Baraga Bulletin, da je Baraga posodil luterancem, ko so začeli misijonariti v dolini Saginaw, svoj Evangelij sv. Mateja onemem s svojo očipjevsko slovnico in slovarjem. —fš

TURIZEM V SLOVENIJI

Leta 1970 je bilo v Sloveniji za 6 odstotkov več nočitev kot leto prej, od tega 9 odstotkov več domačin in 3% tujih. Največ je število prenočitev naraslo v zdraviliških krajih, nato v gorskih in nazadnje ob pomorskih. Devizni dotok od turističnega prometa v Sloveniji je znašal 90 milijonov dolarjev. S tem je Slovenija krila 35 odstotkov primanjklaja v zunanjetrgovinski bilanci.

Prvič 1.800 Slovencev v

Lurdu, je poročal francoski katoliški dnevnik La Croix o prvem slovenskem romanju bolnikov v Lurdu. Neki francoski fant iz Angersa je zapisal o Slovencih: "V Lurdu vidiš tudi romarje iz tujine, ki govorijo nekoliko čuden jezik. Oblečeni so v narodne noše in pojejo večglasno. Imenujejo jih Slovence. Njihova zastava ima prave barve kot francoska : belo, modro, rdečo." —fš

Nemška televizija je oddajala dokumentarni film o stanju cerkve v Jugoslaviji. Podobno kot nedavna oddaja na kanadski televiziji tudi nemška ni prikazala ničesar iz Slovenije. Zanimivo bi bilo odkriti, kdo je za ta očitno namerni spregled odgovoren. —fš

KANADČANI ...



Vsako leto skoraj 60,000 moških in žensk, iz vseh delov sveta, postane kanadskih državljanov.

Morda Vi že živite v Kanadi nekaj let in se mislite prijaviti za državljanstvo.

Če imate pravico da se prijavite, ste Kanadi dobrodošli.

Glede Vaše pravice prijavitelja pa lahko izveste če obiščete enega od spodaj navedenih uradov Državlanskega Sodišča.

Prijateljsko Vas bodo sprejeli — Vaša vprašanja Vam bodo odgovorjena — in pomagali Vam bodo spolniti prijavnico.

Če ne morete obiskati enega od teh uradov, pa pišite uradu, ki Vam je najbližji in Vam bodo poslali kompletne informacije.

COURTS OF CANADIAN CITIZENSHIP

55 St. Clair Avenue East
TORONTO, ONTARIO

150 Main Street West
Zone A
HAMILTON, ONTARIO

National Revenue Building
166 Fredrick Street
KITCHENER, ONTARIO

360 St. Paul Street East
ST. CATHARINES, ONTARIO

Federal Building
Room 304, 19 Lisgar Street South
SUDBURY, ONTARIO

Dominion Public Building
5th floor, 457 Richmond Road
LONDON, ONTARIO

Federal Building, 5th floor
185 Ouellette Avenue
WINDSOR, ONTARIO

2054 Broad Street
REGINA, SASKATCHEWAN

Sir Alexander MacKenzie Building
9828—104th Avenue
EDMONTON, ALBERTA

Oil Exchange Building
Suite 300, 309—7th Avenue S.W.
CALGARY, ALBERTA

1075 Georgia Street West
VANCOUVER, B.C.

Customs Building
816 Government Street
VICTORIA, B.C.

Centennial Building, 6th floor
Corner Sackville & Granville Sts.
HALIFAX, NOVA SCOTIA

McLean—Spear Building
77 Vaughan Harvey Blvd., Box 828
MONCTON, NEW BRUNSWICK

Commerce House, Room 1080
1080 Beaver Hall Hill
MONTREAL, QUEBEC

9th floor, 150 Kent Street
OTTAWA, ONTARIO

508 Financial Building
230—22nd Avenue
SASKATOON, SASKATCHEWAN

Pišete lahko tudi na: Citizenship Registration Branch, National Building, 130 Slater Street, Ottawa 4, Ontario

Government of Canada
Gouvernement du Canada

KULTURA

• V spomin igralca Staneta Severja je Delavski svet Gorenjske predilnice Skofja Loka predlagal Akademiji za gledališče, radio in televizijo v Ljubljani, naj ustanovi Sklad Staneta Severja, iz katerega naj bi Akademija dodeljevala letne nagrade za najboljše gledališke stvaritve igralcem na slovenskih poklicnih in amaterskih odrih in priznanja študentom Akademije.

• Stane Sever, največji slovenski dramski umetnik, je umrl zadet od srčne kapi neposredno po predstavi v Ribnici na Pohorju, kjer je gostoval s svojim Gledališčem Enege. Dočakal je 56 let. S svojimi umetniškimi stvaritvami zadnja tri desetletja je dosegel vrh slovenske gledališče umetnosti, kot doslej nihče pred njim. Ker se je zavzemal da bi morala biti umetnost — zlasti gledališka, nad dnevno politiko in intrigami, je prišel v spor z vodstvom gledališča. Zapustil je osrednjo gledališko hišo v Ljubljani in ustanovil Gledališče Enege, s katerim je hodil gostovat po slovenskih krajih. Tako ga je njegovo delo popeljalo v Ribnico na Pohorje, kjer je neposredno po predstavi obnemogel in na poti k zdravniku umrl. Njegovo truplo ni ležalo v avli Drame, ampak na Univerzi, kajti bil je več let vzgojitelj na akademiji za dramsko umetnost. Slovenci smo z njim izgubili največjega odrskega umetnika.

• Koncert cerkvene glasbe, ki ga je v Ljubljani priredil mešani zbor in orkester Consortium Musicum pod umetniškim vodstvom Mirka Cudermana je dosegel zelo lep uspeh. Izvajal je Schutzov oratorij "Historia der Geburt Jesu Christi" in Haydnovo "Missa in tempore belli". Obe deli sta bili v Ljubljani prvič izvajani. Consortium Musicum je za letošnji Božič izdal novo veliko ploščo Starih božičnih pesmi. Ista umetniška skupina je dozdaj izdala že dve veliki, in eno malo božično prosto, eno velikonočno in pa ploščo Majniških pesmi. To so dozdaj najboljše slovenske plošče resne glasbe.

• Nova Mrakova drama Herodes Magnus je bila nagrajena v natečaju, ki ga je razpisala organizacija Židovskih občin Jugoslavije. Za natečaj so prišla v poštev literarna dela, v katerih je v ospredju kak usoden trenutek židovske zgodovine, oziroma v katerih je prikazan židovski položaj danes. Ker nova himnična tragedija Ivana Mraka javnosti še ni znana, jo bo baje kmalu izdal v knjižni obliki.

• Slovenska filmska industrija se je po neuspehih na področju resnih in kulturnih filmov lotila drugačne vrste filma. S filmom Maškerada, ki ga je režiral Boštjan Hladnik je dosegla tak uspeh, da se je scenarist ing. Vitomil Zupan javno odpovedal avtorstvu njegovega besedila in zamislil in da je republiška komisija v zaščito javne morale predvajanje filma prepovedala. Tudi to je prvi rekord da je zaradi skrajne nemoralnosti tudi prepovedan izvoz tega filma v tuje dežele.

• Slovensko gledališče brede iz ene krize v drugo. Konec decembra je vršilec dolžnosti ravnatelja Drame Slovenskega narodnega gledališča in predstavnik umetniškega kolektiva Sveta Drame odstopili, ker v Drami še vedno ni urejeno vprašanje ravnatelja. Mesto ravnatelja je bilo ponovno razpisano. Morda bo iz tega nastalo novo gledališko delo z naslovom Drama išče ravnatelja.

• V Dusseldorfu v Zahodni Nemčiji so bila z uspehom razstavljena dela osmih slovenskih slikarjev.

• Ljudsko gledališče iz Celja je z velikim uspehom gostovalo z Zupaničevim dramo Veronika Deseniška po slovenski Koroski. Gostovanje sta organizirali obe koroški slovenski organizaciji.

• Skladatelj L. M. Serjanc je dopolnil sedemdeset let življenja. Za ta jubilej sta se ga posebej spomnila Društvo slovenskih skladateljev in Akademija za glasbo. Serjanc velja za enega najpomembnejših slovenskih

+ IVO KERMAVNER

Na poti na svetovno telovadno prvenstvo v Ljubljani je padel na pločnik — od srčne kapi zadet — Ivo Kermavner, prvak med predvojnimi slovenskimi telovadci, ki je v svojem času povzdignil slovensko telesno kulturo na evropsko raven in s svojim delom ponesel slovensko ime v širni svet. Imena — Ivo Kermavner se spominja domala vsa predvojna generacija, saj je bilo njegovo delo izredno obsežno in mnogostransko. Bil je velik športnik, vrhunski telovadelec, ki je osvojil mnogo prvenstev po raznih evropskih mestih. Bil je zelo marljiv prosvetni delavec, velik vzgojitelj mladine in izurjen športni častnik. Napisal je izredno mnogo strokovnih člankov in z njimi pomagal dvigati raven telesno-vzgojnega udejstvovanja v Sloveniji. Bil je med najbolj aktivnimi delavci nekdanjega Orla in se z vsemi silami trudil, da beograjske oblasti ne bi razpusile Orla — tedaj najmočnejše slovenske telesno-vzgojne organizacije. Toda v tej borbi proti režimu, ki je uzakonil Sokola kot edino telesno-vzgojno organizacijo, ni uspel in tako se tudi niso uresničile njegove sanje, da bi kdaj kot vrhunski telovadelec zastopal državo na olimpijadi in drugih prvenstvih. S ponovnim prihodom dr. Antona Korosca na politično pozorišče, je bil Kermavner med prvimi, ki so prišli za delo in

začeli ustanavljati Zvezo fantovskih odsekov. Tej organizaciji je nato posvetil vse svoje vzgojiteljske in organizatorske sposobnosti. Kdor je kdaj nastopal na ljubljanskem Stadionu, se gotovo spominja Kermavnerja, ki je vodil množične nastope slovenske mladine. In mojstrsko je pripravljaval zahtevne naloge organiziranja velikih ljudskih nastopov kot so bili razni predvojni kongresi v Ljubljani.

Kot zaveden Slovenec je odklanjal komunizem in Osvobodilno fronto. Z nastopom komunistične diktature leta 1945 se je umaknil v svobodni svet, kjer je — najprej po taboriščih na Koroskem in kasneje deset let v Clevelandu — s članki in delom pomagal, kjerkoli je mogel. Pred leti se je vrnil na slovensko zemljo — najprej za več let na Korosko in končno v Slovenijo.

Njegovo življenje je omahnilo na poti mimo Stadionu, v katerem je štrtoval svoja najboljša leta — na svetovno prvenstvo, po katerem je kot telovadelec vedno hrepenel, a ga je dočakal le kot gledalec — zadnje dneve svojega življenja.

V zgodovini slovenske telesno-vzgojne kulture in športnega častništva si je Ivo Kermavner priboril častno mesto.

Naj mu bo lahka zemlja Slovenije, ki jo je tako ljubil!

DAVKI PO SVETU

Po podatkih, ki jih je objavila revija Sweden Now, je davčna obremenitev državljanov v raznih državah različna. Na drugi strani pa ne smemo pozabiti, da je različna tudi mera ugodnosti, ki jih državljanji dobivajo od državnih in drugih javnih ustanov, kaj različna. Podatki so za leto 1967 (v odstotkih). ? ?

Država	Neposredni davki	Posredni davki	Davki za soc. Celotna skrbstvo	obremenitev
Svedska	20.1	13.7	7.1	40.9
Francija	6.4	17.5	14.8	38.7
Norveška	13.6	15.5	8.8	37.8
Zahodna Nemčija	10.4	14.6	10.3	35.3
Italija	6.6	12.6	9.9	29.1
Združene države	14.2	8.9	5.2	28.3
Kanada	10.5	14.6	3.2	28.2
Svica	10.1	7.1	5.1	22.2

NOVICE

• Provincialne lige kreditnih zvez v Kanadi so postale 1. januarja 1971 federalna organizacija kanadskih kreditnih zvez NACCU (National Association of Canadian Credit Unions). NACCU je članica mednarodne organizacije Svetovni svet kreditnih zvez (World Council of Credit Unions), ki nadomestila nekdanjo CUNA International in se prejšnjo organizacijo CUNA ki je postala po tej zadnji reorganizaciji zvez kreditnih zvez v ZDA. NACCU predstavlja nad 2½ milijona Kanadčanov iz vseh 10 provinc. Ti so vključeni v kakih 3000 kreditnih zvezah in razpolagajo z 2 milijardami dolarjev. — fs.

skladateljev sodobne glasbe starejše generacije in za zaslužnega glasbenega vzgojitelja.

• Koroški kulturni dnevi v Celovcu — ob koncu leta 1970 — so pritegnili tudi govornika iz Slovenije. Poleg Korošcev Eriha Prunca Pavla Apovnika in Matjaža Jeršiča so govorili tudi Breda Pogorelec, Bogo Grafenauer, Vlado Klemenčič, Emilijan Cevc in Drago Druskočič iz Ljubljane. Med udeleženci slovenskih znansvetnih predavajev so bili tudi zastopniki avstrijske policije.

Referenti iz Koroske in Slovenije so obravnavali probleme koroških Slovencev v letu 1970 z ozirom na njihov zgodovinski razvoj. Važen del programa je bil tudi posvečen vlogi koroških Slovencev v prostoru Alpe-Jadran.

• Akademski slikar in grafik Ante Trstenjak, doma iz Slamenjaka pri Ljutomeru, je umrl v starosti 67 let. Med njegova največja dela uvrščajo slike narodnih noš.

• Mariborska založba OBZORJA je praznovala svoja dvajsetletnica z izdajo tisočice knjige, bibliografsko izdajo Prešernovega Krsta pri Savici z uvodno besedo dr. Borisa Paternuja. Na to lepo slovesnost so se zbrali mnogi sodobni slovenski ustvarjalci, pesniki, pisatelji, dramatik, kritiki, znanstveniki vseh vrst in smeri. Med vsemi petnajstimi slovenskimi založniškimi hišami izdajo OBZORJA četrtino izvirne domače leposlovne produkcije. Zato bo nemara držalo, kar so mnogi listi ob tej priložnosti zapisali, da literarna pota vodijo v Maribor.

ditnih zvez (World Council of Credit Unions), ki nadomestila nekdanjo CUNA International in se prejšnjo organizacijo CUNA ki je postala po tej zadnji reorganizaciji zvez kreditnih zvez v ZDA. NACCU predstavlja nad 2½ milijona Kanadčanov iz vseh 10 provinc. Ti so vključeni v kakih 3000 kreditnih zvezah in razpolagajo z 2 milijardami dolarjev. — fs.

• Liga kreditnih zvez Nove Škotske je imela od svoje ustanovitve sedež v Antigonishu, ker se je razvila na pobudo in s pomočjo tamkajšnje univerze. Ker pa je Antigonish sorazmerno majhen kraj, čeprav ima največjo kreditno zvezo v Atlantskih provincah, in ker je središče prebivalstva okrog Halifaxa, ki je tudi politično središče province, je lanski občni zbor Lige odobril predlog ravnateljstva, da prenesejo sedež v Halifax. Tam bodo pričeli v kratkem graditi novo poslopje za urade Lige, za urade združenih zavarovalnic in tudi delavskih organizacij. — fs.

• "Sestra Smehljaj" se je po 4 letih dopusta vrnila zopet v samostan dominikanek v Fichermontu v Flandriji. V teh letih je pela v različnih cerkvah koncertnih dvoranh, gledališčih, cirkusih, jetišnicah, domovih počitka, mladinskih klubih, gostilnah in nočnih klubih. — fs.

• V športnem odseku slavnosti v Antigonishu, ki se imenuje Highland Games ter predstavljajo škotsko folkloro (letos je bila že 109. letna predstava), se je uspešno uveljavil tudi Tim Pollak (njegov oče je Slovenec). Inž. Pavel Pollak je za eno leto zaposlen pri gradnji tovarne za težko vodo, ki jo gradi Canadian General Electric v Canso ožini ter staaunje z družino v Port Hawkesburyju. Tim je odnesel tudi več zmag pozimi v smučarskem tekmovalstvu. Avgusta so se zopet vrnili v Ontario. — fs.

NOVE METODE POTROŠNEGA ZADRUŽNIŠTVA

Ko so začetniki modernega združništva odprli svojo trgovino malo pred božičem 1. 1844 v Rochdaleu, so prodajali hrano po istih cenah, kot so jo prodajali drugi trgovci. Ker je eno glavnih načel združništva, da preskrbi svoje člane z dobrinami in služnostmi po dejanski ceni brez vsakega dobička, so združgarji rešili to vprašanje tako, da so ob koncu leta razdelili prevešek med člane v sorazmerju z njihovimi nakupi v zadrugi v preteklem letu.

Pred nekaj leti so nekateri združgarji v Ottawi začeli misliti, kako bi ustanovili potrošno zadrugo, ki bi jim nudila vse ugodnosti, ki jih nudijo potrošne zadruge. Ker niso imeli upanja, da bi mogli nabrati dovolj kapi-

tala za novo združno trgovino, so obnovili idejo nakupovalnih klubov. Najeli so opuščeno garažo, ki so jo uporabljali za svoje skladišče. Vsaka družina je napisala naročilnico hrane za prihodnji teden. Nato so sešeli celotno količino, jo naročili od veletrgocev po cenah na debelo in člani so potem ob določenem času razdelili zalogo ter jo odpeljali domov. Sprva je slonela organizacija na prostovoljnem delu, pozneje so najeli plačane uslužbenke. Vsak član oz. družina je plačala hrano po cenah na veliko, stroške za garažo, uslužbenice in drugo pa so razdelili na število članov in vsak član je plačal vsak teden svoj delež.

Po nekaj mesecih poizkusov se je izoblikovala nova oblika potrošnih združ, ki so ji dali ime DIRECT CHARGE COOPERATIVE, to je potrošna zadruga, ki prodaja članom po cenah na debelo in člani plačujejo stroške poslovanja direktno vsak teden brez oziroma, če in koliko kupuje jo. Razen tega plačujejo poleg prvega deleža, s katerim postane član, nadaljnje deleže, navadno vsake 3 mesece po \$5, dokler zadruga ne nabere dovolj obratnega kapitala, da si ji ni treba izposojati denarja in plačuje obresti, kar seveda povečuje stroške obratovanja.

Prednosti tega novega sistema so predvsem, da ni treba čakati na konec leta na rabat, ampak so cene takoj nižje sicer dokaj znatno. Člani so bolj povezani s svojo zadrugo, ker morajo vsake 3 mesece odobriti predračun, ki vsebuje višino tedenskega prispevka. Ta sistem ima tudi za posledico, da imajo člani čez nekaj časa vložene več denarja v zadrugi kot je to v povprečni zadrugi prejšnjega sistema.

Ker računa zadruga članom isto ceno, kot jo sama plača, ima vodenstvo težjo nalogo, ker ni nobene druge možnosti za nepredvidene stroške (n. pr. kraja, razbitje, pokvara jedil itd.) kot zvišati tedenski prispevek, proti čemur bodo verjetno protestirali člani, ki morajo vsako tako zvišanje potrditi. Tudi rezervni fond so navadno zanemarjeni, kar more postati usodno v kritičnih dobach, kot je n. pr. sedanja vojna v cenah med velikimi trgovinami z živil, če ni zadostno število članov res vestnih svojih združ.

Velika prednost tega novega sistema jo, da je možna začetni potrošni zadrugi v krajih, kjer je do sedaj še ni bilo, tudi manjšemu številu družin, ki so pripravljene kupovati v bolj skromnih razmerah. Koristiti bi moglo zlasti revnejšim slojem, ki morajo dobiti kar se da veliko za svoj denar. V Halifaxu je n. pr. dala katoliška nadškofija eni taki skupini brezobrestno posojilo \$10.000, da so mogli začeti s tako zadrugo. Največ takih združ so ustanovili v Ontariju, kjer je bilo doslej zelo malo potrošnih združ, v Novi Škotski pa je poleg nekaj novih tudi več starih spreminilo način poslovanja.

R. Čučes

• Na Slovaškem so prepovedali gradnjo vseh cerkva in cerkvenih poslopj. Po kratki odjugi so začeli katoličani na Slovaškem na veliko popravljati cerkve, graditi nove in obnavljati župnišča. Komunistično glasilo Pravda poroča, da bodo komaj začete stavbe prezidali v otroške vrtce, skladišča za gasilsko orodje ali druge posvete namene. Kjer je zidava dosegle na stopnjo, da sprememba ni mogoča, bodo stavbo konzervirali. Denar, ki je bil nabran v te namene, pa še ne porabljen, je dežava zaplenila. —fs.

• V ZDA je bil posvečen prvi trajni diakon, 37-letni Paul Michael McArdle. Je poročen in ima sinčka. Bil je prvi, ki je končal pripravo, kakor so jo predpisali ameriški škofje. Pred njim so posvetili sicer za trajnega diakona bivšega anglikanskega duhovnika Michaela Colea, ki je postal katoličan. Po zadnjih poročilih očitno ni bil za dovoljen s svojim novim položajem, ker je zopet začel delovati kot anglikanski duhovnik. —fs.

KNJIGE in REVIVJE

• Alojz Rebul: KRŠČANSKA AVANTURA. Naše tromostovje, št. 1, marca 1970. Kot prvi zvezek objavljenih predavanj študentom pri župniji Marijinega Oznanjenja je izšlo predavanje prof. Alojza Rebul, ki je označil krščanstvo kot avanturo, kot tveganje. In to ne samo danes — krščanstvo kaže to značilnost skozi vsa stoletja, čeprav v vsaki dobi na drug način. V nekem oziru je morda danes lažje verovati (bankrot materializma kot tudi optimizma progresistov; izguba cerkvene svetne oblasti; spoznanje tudi v glavah hierarhijske, da krščanstvo v svojem bistvu ni disciplina, ampak ljubezen, itd.), v drugih pa zopet težje kot je bilo drugim generacijam kristijanov (krščanstvo ni več atmosfera, v kateri bi živel; največja avantura pa je vprašanje vstajenja). Po De Berulleu je človek nič, zmožen Boga. S temi besedami je izražena širina njegovih dveh skrajnih razsežnosti: sesalne ničevosti in odprtosti neskončnemu. Srce Cerkev se ni spremenilo v naši dobi. Spremenilo pa se je določeno ozračje, v katerem je bilo krščanstvo tudi kaj drugega — npr. hierarhična paničnost, sociološki kalup ali akcijski fetišizem. Danes se krščanska avantura izčiščuje. „Kar se je kdaj utegnilo zdeti tudi pubertetna živčna sprostitve, alibi za organski fanatizem ali buržujska finta, postaja danes čedalje bolj čista vantura duha. S Petrovega prestola odmeva samo še klic po evangeljskih blagih. Dogmatika se odpira vsem sporočilom Duha, od protestantov do pravoslavlj. Pastoralna spreminja čistost iz obsedenosti v sproščeno. Kristovo mistično telo se razširja preko meja konfesije do vseh, ki priznavajo imperativ vesti. Bog postaja čedalje bolj usmiljen, ki se sklanja nad našo mizerijo. — Tiskano predavanje vsebuje tudi kratek povzetek v francoščini. —dreš

• Primarij dr. Jurij Zalokar, MAHATMA GANDHI IN NJEGOVA MISEL. Naše tromostovje, št. 2, maja 1970. Dr. Zalokarjevo predavanje je bilo eno izmed tisočev spominskih prireditev po širnem svetu ob stoletnici rojstva Mahatme Gandhija. Kot zdravnik se je dr. Zalokar omejil predvsem na Gandhijevo pogled, ki segajo na medicinska ter na mejna družbena oziroma vzgojna področja Gandhijevo propagiranje vegetarijanstva in odklanjanje alkohola nista bili dve izolirani točki njegovega programa, marveč izraz njegove življenjske filozofije enako kot njegova nenasilna politika. Spoštovanje do življenja in pa prizadevanje po obvladnanju samega sebe sta ga vodili do nasprotovanja kontracepcije ter priporočanje spolne združnosti. Enako mu je bilo vprašanje zdravlja več kot medicinski problem — zanj je bil „odnos med zdravjem in moralno... tako bistven, da ne moremo biti nikoli popolnoma zdravi, razen če živimo neoporečno življenje“. Gandhi seveda ni ostal samo pri učenju, marveč je po svojih naukih tudi živel. Poleg navedene literature je to predavanje podano še v angleškem izveščku. —dreš

• THE FLORIDA STATE UNIVERSITY SLAVIC PAPERS. Volume 3, 1969. Ta številka Centra za slovanske in vzhodnoevropske študije je znova posvečena predvsem Jugoslaviji. Večina člankov je ekonomski narave. Med ostalimi je prispevek W. A. Owingsa (prof. zgodovine, vseučilišče Arkansas) o vlogi intelektualcev v južno slovanskih socialno demokratičnih gibanjih ter prispevek prof. Rada Lenčka (Columbia University) o rabi stopka kontrastne analize v zgodovinski slovnici; nadalje prispevek prof. Nikole Pribića (Florida State Univ.) o Ivu Andriću ter njegovi noveli Most na Drini. —fs.

• Oddelke za slovanske študije univerze Calgary je izdal drugo številko revije CANADIAN ETHNIC STUDIES. Prva številka je doživela tako topel odziv, da so jo morali ponatisniti. Revija sta zamislila profesorja dr. Cardinal in dr. Alexander Malucky, ki predavata na vseučilišču Calgary. Namen revije je razpravljati o kulturnih prispevkih, družbeni prilagoditvi kot tudi poročati o literarnih stvaritvah in drugih važnih podatkih etničnih skupin v Kanadi. Raziskovalni center za etnične študije upa, da bo imela vsaka številka drugega urednika, ki ji bo mogel dati svojski obraz. —fs.

• NOVA KNJIGA V Celovcu bo izšla velika in pomembna knjiga, kakršne dozdaj še nismo imeli: MARIJINE BOŽJE POTI. To bosta dejansko dve knjigi v skupnem obsegu 1.000 strani, v katerih bodo podrobno opisane vse Marijine božje poti na Slovenskem. Knjigo bodo krasile mnoge slike in bogatili mnogi dragoceni podatki. Knjiga je sad dvajsetletnega neumornega dela patra Odila Hajnska, OFM. Dozdaj smo namreč imeli le opise posameznih cerkev, toda v tej knjigi bodo sistematsko zbrane in popisane vse Marijine božje poti na slovenski zemlji (tudi koroske). Knjiga bo stala 12,00 dolarjev in se lahko že naroči pri Mohorjevi družbi v Celovcu.

• BOGOSLOVNI VESTNIK. Leto XXX, zvezek 1-2. Zajetna številka prinaša na 172 straneh poročila o proslavi 50-letnice teološke fakultete v Ljubljani s predavanji dr. A. Trstenjaka „Teološka fakulteta nekoč in danes“ ter predavanje dr. J. Vodočevca „Novo lice Cerkev, poslanstvo in dinamika edinstva in univerzalnosti“. Predavanje dr. L. Šustarja bo objavljeno v prihodnji številki. Sledijo predavanja na teološkem tečaju ob priložnosti proslave 100-letnice 1. Vatikanskega koncila; „Premiki v fundamentalni teologiji“ (V. Fajdiga), „Kako si mladi predstavljajo oznanilo o Kristusu“ (J. Marolt), „Novi pogledi na razodetje“ (F. Rode), „Kako približati razodetje k atohumenom“ (R. Koncilija), „Cerkev institucija in odrešenijsko dogajanje“ (F. Perko), „Krajevna Cerkev kot institucija in kot odrešenijska skupnost“ (P. Uršič).

Razpravi sta prispevala Vekoslav Grmič (Problem posodobitve teologije) ter Jakob Aleksič (Progressivni značaj božje besede). Spominski članek o pok. dr. Vinku Močniku, rednem profesorju cerkvenega prava, je napisal Stanko Ojnik.

V pregledih poroča Anton Strele o knjigi Rudolfa Weilerja: Die Frage des Menschen: Wer bin ich?, ki je komentar prvih 22 členov pastoralne konstitucije „Cerkev v sedanjem svetu“ in ki obravnava vprašanje o smislu človeškega življenja. Med ocenami je napisal Jakob Aleksič zelo pohvalno Ambrozija: St. Mark's Concept of the Kingdom of God. —dreš

PROSIMO,
PORAVNAJTE
NAROČNINO
ZA 1971

UPRAVA "S.D."



FROM THE
DEPARTMENT OF LABOUR

1. januarja 1971 so stopile v veljavo spremembe tako imenovane zakona „Employment Standards Act 1968“ v Ontario.

Ta zakon vpeljuje časovno dobo za odpoved dela posameznikom in določila za množičen odpust ali zaprtje podjetja, predvidoma z določenim časovnim sporočilom delavcem in ministru.

Ta nova zakonodaja hoče zavarovati delavca pred posledicami gospodarskih sprememb ter istočasno daje vodstvu podjetja možnost, da podvzame potrebne spremembe.

Zakon določa časovno odpoved pri odpustu posameznikov, ki so odpusteni brez navedbe vzroka (without cause); odpovedna doba se v teh primerih stopnjuje z ozirom na službeno dobo: enotedenska odpoved za uslužbence z službeno dobo od 3 mesecev do dveh let; dvotedenska odpoved za one, ki imajo 2-5 let službe; štiritedenska odpoved za uslužbence z 5-10 let službe; in osemtedenska odpoved za vse, ki so zaposleni 10 ali več let.

Ta odpovedni čas ne velja v primerih sezonske ali začasne zaposlitve, kratkoročne odpovedi, legalnih stavk ali če podjetje ustavi obrat in v vseh drugih primerih, kjer dolgoročna odpoved ne bi bila mogoča.

V primeru množičnega odpusta ali zaprtja podjetja, določa zakon, da delodajalec ne sme odpovedati službo 50 ali več delavcem v katerikoli dobi 4 tednov, dokler se ne izteče doba pismenega sporočila ministru za delo in osebju, kot je to določeno v pravilniku, in sicer: osem tednov za 50-199 uslužbencev, 12 tednov za 200-499, in 16 tednov za 500 ali več uslužbencev.

Zakon tudi preperečuje, da bi se delodajalci izognili določilom zakona s prenehanjem delavca v tako imenovano „prijeto podjetje“ (Associated Company). Podjetje navodila omogočajo iztrajev dodatnega plačila za prenizke plače in ostalih določil o zaposlitvi; omogočajo uveljavljanje določil o kaznovanju delodajalcev, ki so plačevali prenizke plače svojim uslužbencem.

Da se more ta zakon pravilno izvajati, zakon omogoča tožbe za prekrške za dobo do 1. oktobra 1970, z razgleditvijo dobe 6 mesecev na dobo 2 let od tega dneva nazaj in povisa vsoto, katero bo oblast pomagala uslužbencu iztrajati od višine \$ 1.000 na \$ 2.000.

The Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario